

P R O G R A M
HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA OBCE
H R O N O V C E

DO ROKU 2020

P R O G R A M **HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO** **ROZVOJA OBCE** **HRONOVCE**

DO ROKU 2020

Spracovateľ: CITYPLAN, s.r.o.

plánovacie dokumenty pre udržateľný rozvoj miest a obcí

- * územné plány, urbanistické štúdie
- * posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA/SEA)
- * projekty zveľadenia a regenerácie sídiel

Zostavil: doc. Ing.arch. Jaroslav Coplák, PhD. a kol.

SCHVÁLENÉ V OZ

Obsah

1. Úvod	5
1.1 Účel programového dokumentu	5
1.2 Metodika a postup spracovania programového dokumentu	8
1.3 Zoznam východiskových dokumentov a zdrojov informácií	11
1.4 Zoznam použitých skratiek	12
2. Analytická časť	13
2.1 Úvodná charakteristika obce	13
2.2 Súhrnná analýza situácie obce	13
2.2.1 Analýza regionálnych vzťahov a väzieb	13
2.2.2 História obce a pamiatky	15
2.2.3 Demografická situácia	17
2.2.4 Trh práce a sociálna situácia	21
2.2.5 Občianska vybavenosť	22
2.2.6 Hospodárska základňa	23
2.2.7 Rekreačia a cestovný ruch	24
2.2.8 Prírodné podmienky a životné prostredie	25
2.2.9 Kultúra a spoločenské aktivity	33
2.2.10 Bytový fond	34
2.2.11 Technická infraštruktúra	35
2.2.12 Dopravná infraštruktúra	36
2.2.13 Činnosť a hospodárenie miestnej samosprávy	38
2.3 Analýza realizovaných opatrení	39
2.4 Analýza uplatňovanej stratégie a plánovacích dokumentov	40
2.5 Analýza názorov a rozvojových preferencií verejnosti	43
2.6 SWOT analýza	47
2.7 Analýza hlavných faktorov rozvoja a kľúčových disparít	50
2.7.1 Audit zdrojov	50
2.7.2 Analýza problémov	51
3. Strategická časť	52
3.1 Opis stratégie a rozvojových priorít	52
3.2 Strategická vízia obce	53
3.3 Strategické ciele	53
4. Implementačná / programová časť	56
4.1 Plány opatrení a aktivít pre prioritné oblasti rozvojovej stratégie	56
4.1.1 Opatrenia a aktivity pre Prioritný cieľ A. Obec s kvalitnou infraštruktúrou a životným prostredím	57
4.1.2 Opatrenia a aktivity pre Prioritný cieľ B. Dynamicky sa rozvíjajúca obec	62

4.1.4 Opatrenia a aktivity pre Prioritný cieľ C. Obec s identitou a pestrým spoločenským životom.	66
4.2 Organizačné a inštitucionálne zabezpečenie realizácie	71
4.3 Časový harmonogram realizácie	71
4.4 Finančné zabezpečenie realizácie a finančný plán	72
4.5 Určenie indikátorov úspešnosti	77
4.6 Praktické pokyny pre spravovanie programového dokumentu.	77
5. Vázby na nadradené plánovacie a programové dokumenty	79
5.1 Vázby programového dokumentu na priority a ciele Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja.	79

1. Úvod

1.1 Účel programového dokumentu

Nové úlohy a kompetencie obcí pri uskutočňovaní podpory regionálneho rozvoja vyplývajú obciam zo Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky a zo Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý nahradil predchádzajúci zákon č. 351/2004 Z. z. V súčasnosti je pripravená novela tohto zákona.

Jednou z nich je aj obstarávanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len program rozvoja), ktorý patrí medzi základné programové dokumenty na podporu regionálneho rozvoja. Na základe týchto programových dokumentov sa realizuje podpora regionálneho rozvoja zo zdrojov EÚ. Vypracovaním programu rozvoja obec naplňuje jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie – princíp programovania. Tým zvyšuje svoje šance získať finančnú podporu na realizáciu projektov zo štrukturálnych fondov, keďže program rozvoja obce je jedným z dôležitých dokladov pre posúdenie žiadosti o poskytnutie pomoci z fondov EÚ a iných verejných zdrojov.

Ďalším dôvodom pre vypracovanie programu rozvoja bola potreba komplexného strategického rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj aspekty sociálneho, ekonomického, kultúrneho a inštitucionálneho rozvoja.

Program rozvoja obce má charakter strategického, t.j. dlhodobého až strednodobého rozvojového dokumentu. V súlade s aktuálnym programovým obdobím EÚ 2014-2020 je plánovací horizont strategickej časti programu rozvoja obce Hronovce stanovený do roku 2020.

Program rozvoja je nositeľom rozvojovej politiky obce, predstavuje jej vedenia a obyvateľov o smerovaní rozvoja obce. Obec Hronovce vypracovaním programu rozvoja deklaruje záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj obce. V podobe tohto dokumentu získava nástroj na aktívne riadenie rozvoja. Jasné stanovenie rozvojových priorít umožní obci realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na nekoordinovaných „ad-hoc“ rozhodnutiach.

Program rozvoja je dôležitým nástrojom komunikácie voči potenciálnym investorom, ktorí sa pri svojich lokalizačných rozhodnutiach orientujú podľa stability rozvojovej politiky a tiež podľa ponuky konkrétnych investičných príležitostí obsiahnutých v rozvojových dokumentoch.

Obr. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako dokument zastrešujúci rozvojovú politiku na miestnej úrovni

Program rozvoja je komplexným dokumentom, spájajúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Aj napriek komplexnosti programu rozvoja nie je cieľom nájsť riešenie na všetky problémy. Podstatou je z množstva problémových okruhov identifikovať tie, ktoré sú v danom prostredí kritické. Za účelom dosiahnutia čo najvyššej efektivity a reálnosti cieľov sústreďuje zdroje na niekoľko kľúčových oblastí rozvoja.

Dlhodobý plánovací horizont znamená veľkú mieru neistoty a rizika, ktoré nemožno vopred predvídať s dostatočnou presnosťou. Preto má program rozvoja charakter otvorenej, flexibilnej koncepcie, schopnej reagovať na aktuálne zmeny východiskových podmienok. Aby bol program rozvoja skutočne živým dokumentom, musí byť sústavne aktualizovaný.

Z právneho hľadiska nemá charakter všeobecne záväzného predpisu, je dokumentom koordinačným. Zámery obsiahnuté v tomto dokumente sú záväzné len pre obstarávateľa v rovine morálneho a politického záväzku, daného schválením dokumentu v obecnom zastupiteľstve. Ostatné fyzické a právnické osoby sú programom viazané len do tej miery, s ktorou sami vyslovili súhlas.

Výlučné kompetencie pri obstarávaní programu má obec. Na základe Zákona č. 416/2001 Z. z. získali obce na úseku regionálneho rozvoja právomoc vypracúvať program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (čl. I., § 2). Obecné zastupiteľstvo program rozvoja

schvaľuje (resp. len jeho strategickú a implementačnú časť), rovnako ako aj prípadné zmeny a doplnky tohto dokumentu.

Obsah programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je legislatívne vymedzený Zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (§ 8) v zmysle neskorších zmien podľa Zákona č. 351/2004 Z. z., podľa ktorého Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Pri spracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hronovce sa prihliadalo na to, aby ciele a opatrenia stanovené v tomto dokumente boli v súlade s nadradenými programovými dokumentmi regionálneho rozvoja – Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012 – 2018, Národnou stratégiou regionálneho rozvoja SR v zmysle jej aktualizácie z r. 2014.

Obr. Sústava základných programových dokumentov podpory regionálneho rozvoja

1.2 Metodika a postup spracovania programového dokumentu

Metodické východiská

Súčasťou tohto dokumentu je stručný popis metodiky a procesu tvorby programu rozvoja obce. Cieľom je uľahčiť spravovanie a ďalšiu modifikáciu dokumentu a umožniť lepšie pochopenie princípov strategického plánovania smerom k širšej verejnosti, predovšetkým spolutorcom a užívateľom plánu. Predpokladá sa, že po ukončení etapy prípravy programu ho jeho užívatelia budú sami prispôsobovať meniacim sa podmienkam. Pri rešpektovaní metodických postupov by sa mala uchovať konzistentnosť myšlienok obsiahnutých v dokumente.

Pri usmerňovaní plánovacieho procesu a spracovaní dokumentu boli aplikované metodické postupy vyvinuté Projektovým tímom Ecocity, pri zhodnotení výsledkov relevantných výskumných projektov a využití viacerých osvedčených domácich a zahraničných metódik strategického plánovania na komunálnej úrovni (p. metodické podklady – kap. 1.4). Obsah dokumentu je v súlade s odporúčaniami metodickej príručky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja, podľa ktorej bola upravená aj použitá terminológia. Reflektuje tiež najnovšie obsahové a terminologické vymedzenie PHSR obce vyplývajúce zo Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Program rozvoja obce Hronovce tvoria tri hlavné časti:

- analytická časť = celková socio-ekonomická analýza, SWOT analýza, analýza problémov, audit zdrojov
- strategická časť = strategická vízia a strategické ciele)
- implementačná (programová) časť = návrh opatrení a aktivít s časovým harmonogramom, návrhom finančného a organizačného zabezpečenia

Plánovací postup

V prvej fáze bolo uskutočnené hodnotenie doterajšieho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hronovce na roky 2007 – 2013. Realizovali sa dopĺňujúce analýzy. V ďalšej etape bol pripravený koncept strategickej a implementačnej časti programu rozvoja vo forme námetov a návrhov projektov, ktoré v podstatnej miere vychádzali z doterajšej stratégie. Po zapracovaní nových námetov a pripomienok bol pripravený návrh výsledného dokumentu.

V zmysle metodického postupu a navrhnutého obsahu programového dokumentu, prvá skupina činností zahŕňala celkovú analýzu situácie obce. Úlohou analýz je dať odpoveď na otázku „kde sa obec v súčasnosti nachádza“. Analytická časť poskytuje koncentrovaný zdroj informácií o obci s možnosťou ďalšieho využitia, napríklad na prezentačné účely. Je členená podľa jednotlivých oblastí života obce, resp. funkčných subsystémov, v rámci ktorých je obsiahnutá aj analýza realizovaných aktivít a opatrení.

Informácie pre analýzy poskytla obec, ďalšie informácie boli získané priamymi prieskumami v teréne, diskusiami s predstaviteľmi obce. Informácie pre analýzy regionálneho kontextu sme čerpali z rozvojových dokumentov regionálnej úrovne.

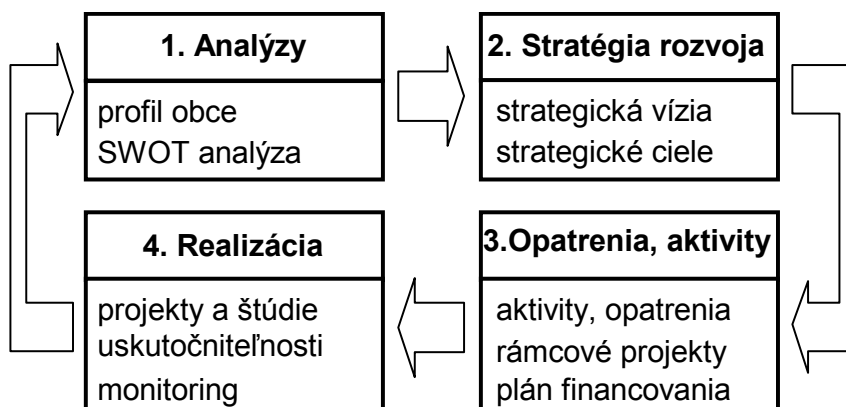
Analýzy, podobne ako aj samotná rozvojová stratégia, sa sústreďovali len na rozhodujúce faktory a kľúčové prvky. Preto sú kvalitatívne hodnotenia uprednostnené pred kvantitou vstupných dát.

Ďalším krokom bola syntéza parciálnych analýz použitím štandardnej metódy strategického plánovania – SWOT analýzy. Výsledkom bola strategická diagnostika obce, nevyhnutná pre stanovenie rozvojových cieľov.

Ďalšou časťou programového dokumentu je strategická časť, pozostávajúca zo strategickej vízie podrobnejšie definovanej vo forme sústavy strategických cieľov.

V programovej (implementačnej časti) boli stanovené niektoré konkrétne krátkodobé kroky (opatrenia, aktivity a rámcové projekty), ktoré majú viesť k naplneniu vízie a dlhodobých zámerov.

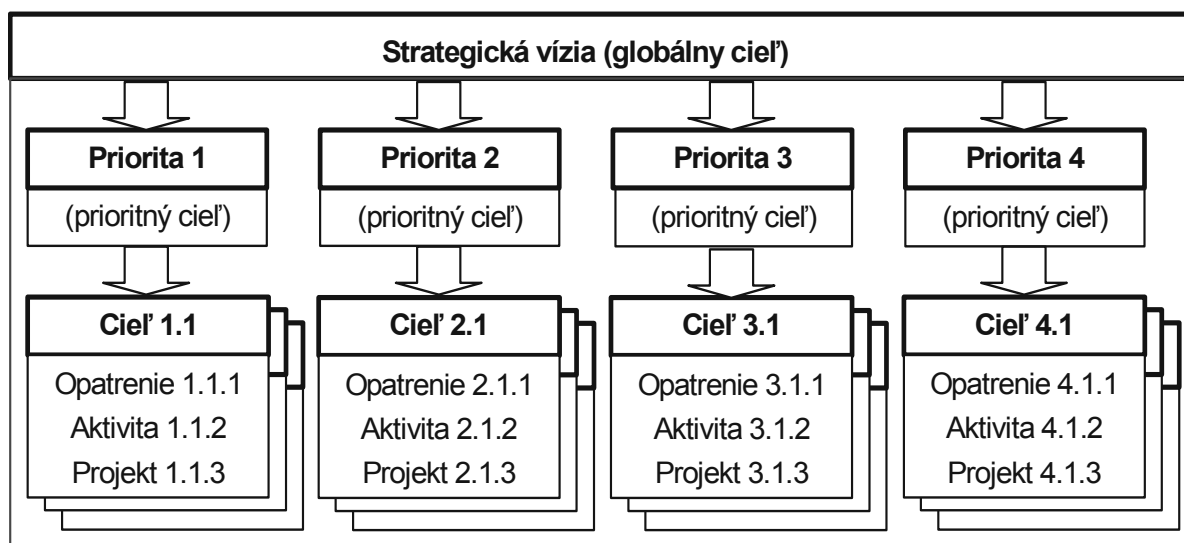
Obr. Obsah a postup spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Pri definovaní konkrétnych opatrení a aktivít boli zvažované aj možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ. V prílohe tejto dokumentácie je preskúmaná väzba na priority, opatrenia a podporované aktivity relevantných programových dokumentov.

Z podstaty strategického plánovania vyplýva viacúrovňová štruktúra programového dokumentu, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu, resp. od celkového k špecifickému. Hierarchia začína globálnym cieľom strategickej vízie, pokračuje strategickými cieľmi rozdelenými podľa priorít a uzatvára ju sústava opatrení, projektov a aktivít. Tomu zodpovedajú aj rozličné časové horizonty - strategickú časť tvoria dlhodobé ciele; v operatívnej časti sú konkrétnejšie opatrenia realizovateľné počas kratšieho obdobia.

Obr. Princíp viacúrovňovej štruktúry programu rozvoja obce:

Udržateľný rozvoj a vplyv na životné prostredie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hronovce zahŕňa viaceré návrhy aktivít a projektov smerujúcich k zlepšeniu životného prostredia a udržateľnému rozvoju. Aplikuje relevantné princípy Ecocity, ktoré definujú ideál udržateľného rozvoja urbanistických štruktúr (www.ecocity.szm.sk/principy).

Programový dokument nezahŕňa projekty, ktoré by vytvárali rámec na schválenie navrhovaných činností podliehajúcich posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, uvedených v prílohe č. 8 Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z. Z tohto dôvodu programový dokument nepodlieha posudzovaniu strategických dokumentov ani zisťovaciemu konaniu v zmysle §4, §5 (ods. 3) a §7 uvedeného zákona.

1.3 Zoznam východiskových dokumentov a zdrojov informácií

Vstupné informácie a koncepčné dokumenty

Atlas obcí Slovenska podľa rodinných a demografických charakteristík, Bratislava : MSŠR, 1996.

Oficiálna internetová stránka obce Hronovce www.hronovce.sk.

Prognostické údaje podporujúce vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a obce. MVRR, 2003.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hronovce, 2007

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011. Štatistický úrad SR.

Územný plán obce Hronovce, Ecoplán, 2009

Vlastivedný Slovník obcí na Slovensku. I. zväzok. Bratislava : Veda, 1976.

Rozvojové stratégie a sektorové politiky na regionálnej a národnej úrovni

Koncepcia územného rozvoja Slovenska, 2001 (v znení z r. 2011)

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012 – 2018

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, AUREX, 2012

Metodické podklady

Dobrucká, L. – Coplák, J.: Tvorba strategického rozvojového plánu obce. Bratislava : FM UK, 2007, 151 s.

Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, 2004.

McSweeney, E.: Obecné strategické plánovanie, miestny ekonomický rozvoj a facilitovanie procesu. Kanadský urbanistický inštitút, 2001.

Miestna Agenda 21 na Slovensku. Metodická príručka. Bratislava : REC, 2003.

Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Enterplan, 2002.

Zamkovský, J.: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja – význam, štruktúra a základné metodické tézy. Banská Bystrica : CEPA, 2004.

1.4 Zoznam použitých skratiek

EAGGF – Európsky poľnohospodársky a garančný fond

ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja

ESF – Európsky sociálny fond

MVRR – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja

NSRR – Národný strategický referenčný rámec

OP – operačný program

PRO, PHSR – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

PRSK – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja

ROP – regionálny operačný program

RRA – regionálna rozvojová agentúra

ŠFRB – Štátny fond rozvoja bývania

NSK – Nitriansky samosprávny kraj

ÚPN – Územný plán

ÚPSVaR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

2. Analytická časť

2.1 Úvodná charakteristika obce

Obec Hronovce leží vo východnej časti Podunajskej nížiny na nízkom pravobrežnom poriečnom vale Hrona. Reliéf je plochý a rovinný, len minimálne členitý, so spádom v smere toku Hrona. Stred obce je v nadmorskej výške 133 m, rozpätie nadmorskej výšky v katastri je minimálne a pohybuje sa od 127 m do 155 m. Územie je prevažne odlesnené a intenzívne poľnohospodársky využívané, len pri Hrone ostali zvyšky vrbovo-topoľových lesíkov.

Územie obce je vymedzené administratívno-správnymi hranicami obce, t. j. katastrálnymi územiami Čajakovo, Domaša a Vozokany nad Hronom. Katastrálne územia spolu vytvárajú kompaktný celok, s maximálnou dĺžkou 6,5 km v smere sever–juh a 8 km v kolmom smere. Celková výmera katastrálneho územia je 3096,15 ha. Z toho k.ú. Čajakovo = 926,72 ha, k.ú. Domaša = 1064,4 ha a k.ú. Vozokany nad Hronom = 1105,03 ha. Hustota osídlenia je menej ako 50 obyvateľov na km², čo je výrazne menej ako celoštátny priemer (110 obyv./km²) i priemer za okres Levice (107 obyv./km²).

Katastrálne územia obce sa rozprestierajú po oboch brehoch Hrona, ktorý územím preteká v dĺžke 6 km, väčšia časť je však na pravom brehu, kde je aj zastavané územie samotnej obce.

2.2 Súhrnná analýza situácie obce

2.2.1 Analýza regionálnych vzťahov a väzieb

Obec Hronovce patrí na základe územno-správneho členenia do okresu Levice a Nitrianskeho kraja. Okres Levice má rozlohu 1551 km² a 120 995 obyvateľov. Ostal zachovaný v pôvodnom rozsahu aj po zmene územnosprávneho členenia v roku 1996. Rozlohou je najväčším okresom spomedzi všetkých 79 okresov v SR.

Obec je situovaná v juhozápadnej časti okresu. Okresné mesto Levice (36 310 obyv.) je od obce Hronovce vzdialené 24 km severne, najbližším sídlom mestského typu sú však Želiezovce (7522 obyv.), ktoré sú od obce vzdialené 6 km, vzdialenosť okraja zastavaných území oboch sídiel je len 3 km. V rovnakej vzdialenosti ako okresné mesto sa nachádza Štúrovo (12 000 obyv.), vo vzdialenosti do 50 km sa nachádzajú aj ďalšie stredne veľké mestá – Nové Zámky (42 000 obyv.), Ostrihom (30 000 obyv.).

Mesto Levice ako sídlo okresu a regionálne urbanistické centrum a mesto Nitra ako nadregionálne urbanistické centrum a sídlo kraja sa nachádzajú pomerne ďaleko od obce Hronovce, na periférii ich pôsobnosti. Preto sa prejavuje aj vplyv regionálnych urbanistických centier Nové Zámky a Štúrovo.

Mesto Levice je spádovým územím pre obyvateľov obcí okresu z hľadiska dochádzky za občianskou vybavenosťou – majú tu sídlo zariadenia vyššej občianskej vybavenosti

(administratíva, školstvo, zdravotníctvo). Po etablovaní nových výrobných podnikov sa stáva čoraz významnejším cieľovým miestom dochádzky za prácou. Mesto Želiezovce v období strediskovej sústavy osídlenia plnilo funkciu strediska obvodného významu a koncentrovalo niektoré zariadenia občianskej vybavenosti – základné a stredné školy, nemocnicu s poliklinikou. Do roku 1960 bolo v Želiezovciach sídlo okresu.

Obec Hronovce v minulosti, v 70.–80. rokoch 20. storočia, nebola klasifikovaná ako stredisko miestneho významu. Podľa aktuálneho ÚPN VÚC Nitrianskeho kraja nie je zaradená medzi centrá lokálneho významu, ani v Národnom strategickom referenčnom rámci SR na roky 2007–2013 nie je obec zaradená medzi kohézne póly rastu.

Vzhľadom k prelínaniu záujmových území viacerých okolitých sídiel, ktoré majú vyššie postavenie v sídelnej hierarchii – Želiezovce a Pohronský Ruskov (kohézne póly rastu), nemá obec Hronovce vlastné záujmové územie.

Obec Hronovce má výhodnú polohu na dopravných koridoroch regionálneho až nadregionálneho významu, čo predstavuje značný rozvojový potenciál pre obec i priľahlý región. Obec leží na ceste I. triedy č. I/76 a železničnej trati č. 152 Štúrovo – Levice. Cesta I/76 je dôležitou komunikačno-sídelnou osou regiónu dolného Pohronia (podľa klasifikácie KÚRS je klasifikovaná ako pohronská sídelná rozvojová os nadregionálneho významu). Význam tejto dopravnej trasy vzrástol najmä po sprístupnení mosta Márie Valérie, ktorý spojil Štúrovo a Ostrihom. Na tejto komunikačno-sídelnej osi je lineárne zoskupený väčší počet obcí, pričom v danej časti sídelnej osi vytvárajú takmer súvislý sídelný pás obcí Čata – Pohronský Ruskov – Hronovce. Tieto obce reprezentujú kategóriu stredne veľkých obcí s počtom obyvateľov od 1000 do 2000 obyvateľov: Pohronský Ruskov (1258 obyv.), Čata (1191 obyv.), Bíňa (1466 obyv.), Kamenín (1502 obyv.), Kamenný Most (1044 obyv.); jediným väčším sídlom je mesto Želiezovce. Naopak, osídlenie na bočných vetvách tejto sídelnej osi je redšie a tvoria ho menšie obce.

S obcami na pohronskej sídelnej osi sa vyvinuli intenzívne medzisídelné vzťahy, ktoré iniciovali vznik medziobecnej spolupráce v rámci viacerých združení:

- mikroregión Dolné Pohronie a Južná časť Podunajska so sídlom v Kamennom Moste (členom mikroregiónu je 15 obcí, vrátane obce Hronovce)
- novozaložené občianske združenie Kvetnianska sa orientuje na koordináciu aktivít v oblasti odpadového hospodárstva (členom združenia je 14 obcí – Pohronský Ruskov, Hronovce, Tekovské Lužany, Čaka, Čata, Nýrovce, Plavé Vozokany, Máláš, Kuraľany, Keť, Farná, Veľké Ludince).

Územie obce Hronovce hraničí s nasledujúcimi katastrálnymi územiami:

- k. ú. Želiezovce – na severe
- k. ú. Nýrovce – na západe
- k. ú. Keť – na juhozápade
- k. ú. Pohronský Ruskov – na juhu
- k. ú. Malé Ludince – na juhovýchode

- k. ú. Šalov – na východe

2.2.2 História obce a pamiatky

Obec Hronovce vznikla v roku 1968 zlúčením troch predtým samostatných obcí – Čajakovo, Domaša a Vozokany nad Hronom.

Prvé písomné zmienky o jednotlivých častiach obcí sú za Čajakovo z roku 1256 (Sereful) za Domašu z roku 1239 (Damas) a za Vozokany nad Hronom z roku 1240 (Vezekyn).

Informácie o časti obce Čajakovo pochádzajú z tzv. Dudichovej kroniky, v ktorej je zápis, že už v roku 1165 sa na území obce v terajšej časti Čajakovo našla medená minca z obdobia vlády Štefana IV. V roku 1256 sa spomína tunajšie benediktínske opátstvo, ktorému obec spolu s obcami Pohronský Ruskov a Čata patrila. V roku 1618 sa obec dostala pod nadvládu Turkov, z ktorej sa vymanila až v roku 1670. Roku 1536 patrila obec panstvu Levice, neskôr jezuitom v Trnave, 1776 študijnému fondu a od roku 1810 panstvu Želiezovce. V stredoveku sa v tejto časti nachádzali dva kostoly: na mieste dnešného kostola stál tzv. farský kostol a na území dnešného farského úradu stál tzv. opátsky kostol. Dnešný kostol v románskom štýle postavil v rokoch 1700-1706 ostrihomský kanonik Okolicsányi, tunajší opát. Veža kostola bola dostavaná v roku 1759 (zničená aj s časťou kostola bola v roku 1945 pri ústupe nemeckých vojsk). V roku 1759 postavil opát Galgóczy opátsky kaštieľ. V tomto období k tunajšiemu farskému úradu patrili obce Pohronský Ruskov, Domaša, Vozokany, Čata, neskôr v roku 1729 aj Želiezovce, Svodov, Nýrovce. V roku 1601 mala obec mlyn a 20 domov, 1720 21 daňovníkov, 1828 69 domov a 457 obyvateľov.

Obec Damas (Domaša) patrila ostrihomskej kapitule, v 16. storočí časť obce zemianskym rodinám a od 17. storočia časť patrila titulárnemu opátovi z Čajakova. Roku 1601 mala 25 domov, 1720 18 daňovníkov, 1828 72 domov a 490 obyvateľov.

Obec Vezekyn (Vozokany) – časť vlastnili benediktíni z Bíne, časť patrila zemanom z Vozokán, zo Želiezoviec, neskôr Erdődyovcom, Zekelovcom a panstvu Želiezovce. V roku 1536 mala obec 8 port a spomína sa kolár, roku 1601 mala 30 domov, 1715 mala 12 daňovníkov a 1828 107 domov a 729 obyvateľov.

I. a II. svetová vojna si podľa údajov vyžiadali 85 obetí z radov obyvateľov. Na počesť padlých boli v obci postavené dva pamätníky.

V rokoch 1938 – 1945 boli obce pripojené k Maďarsku. V rokoch 1946 – 1947 sa na základe dohody o výmene obyvateľstva uskutočnilo presídlenie viacerých maďarských rodín do Maďarska a 132 slovenských rodín presídlili do obce Vozokany. V roku 1948 bol názov obce Lekér zmenený na Čajakovo. V roku 1960 povodeň spôsobila značné škody, najmä v časti Domaša. JRD bolo v časti Čajakovo založené v roku 1950, v časti Domaša r. 1949 a v časti Vozokany v r. 1950.

Pamiatky

Najvýznamnejšou pamiatkou, ktorá je v Ústrednom zozname pamiatkového fondu zapísaná pod číslom 1595, je kostol sv. Salvátora (v časti Čajakovo) – rímskokatolícky, pôvodne neskororománska benediktínska bazilika z 1. polovice 13. storočia (1220 – 1240), opravovaný v 18. storočí a barokovo prestavaný v 18. storočí – v rokoch 1757–59 postavili novú vežu a pred rokom 1790 nové presbytérium.

Ide o pôvodne románsky kláštorňý kostol benediktínskeho opátstva z rokov 1220 – 1240, v 16. storočí poškodený a opustený, v rokoch 1726 – 1727 opravovaný, v roku 1731 zatvorený, v rokoch 1757 – 1759 prestavaný a rozšírený o novú vežu, pred rokom 1790 dostal nové presbytérium. Časť kostola s románskym vstupným priečelím bola v 2. svetovej vojne značne poškodená. Trojloďová bazilika s rovným uzáverom presbytéria má pristavanú sakristiu a predsieň. Presbytérium je zaklenuté jedným poľom pruskej klenby, dosadajúcej na vtiahnuté piliere. V lodiach sú rovné stropy; bočné lode, spojené arkádami s hlavnou chodbou, majú polkruhové apsidy. Fasády sú členené pilastrami, západné priečelie so štítom je novopostavené. Z pôvodnej románskej baziliky sa zachovali bočné apsidy a čiastočne pôdorys.

Významnou pamiatkou je ďalej opátsky kaštieľ, ktorý dal v roku 1759 postaviť János Galgóczi. V súčasnosti sa využíva ako administratívna budova Psychiatrickej nemocnice.

V obci sa ojedinele nachádzajú objekty so zachovaným slohovým exteriérovým výrazom. Početné sú aj skulpturálne pamiatky. V časti Domaša sa v parku na okraji obce nachádza pamätná tabuľa obetí I. a II. svetovej vojny. V parku v časti Vozokany nad Hronom je taktiež pomník obetí I. svetovej vojny. V starom cintoríne v strede obce je kaplnka z roku 1831, vybudovaná v čase epidémie cholery. Skulpturálne pamiatky boli nedávno obnovované.

Obec Hronovce je významnou archeologickou lokalitou. Evidujú sa tu nálezy z praveku, stredoveku a novoveku:

- v katastrálnom území Čajakovo: neolitické sídlisko s volútovou kultúrou, eneolitické sídlisko ľudu s kanelovanou keramikou sídlisko s maďarovskou kultúrou zo staršej doby bronzovej a hallštatské sídlisko, hrob z 13. storočia, stredoveké benediktínske opátstvo.
- v katastrálnom území Domaša: neolitické sídlisko s moravsko-slovenskou maľovanou keramikou, eneolitické sídlisko ľudu s kanelovanou keramikou, sídlisko s maďarovskou kultúrou zo staršej doby bronzovej, s karpatskou mohylovou kultúrou zo strednej doby bronzovej, laténske kostrové a žiarové pohrebisko, rímsko-barbarské sídlisko a slovanské sídlisko zo 7–8. stor. a z čias veľkomoravskej ríše (v lokalite hliniska na terase Hrona na južnom konci Domaše)
- v katastrálnom území Vozokany nad Hronom: sídlisko volútovej a železovskej kultúry, eneolitické sídlisko čačianskej kultúry s kanelovanou keramikou

2.2.3 Demografická situácia

Vývoj počtu obyvateľov odzrkadľuje socio-kultúrne, demografické a ekonomické procesy prebiehajúce na úrovni celej spoločnosti, čiastočne je aj odrazom významu obce v štruktúre osídlenia a lokálnych zmien.

Tab. Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1869 – 2014

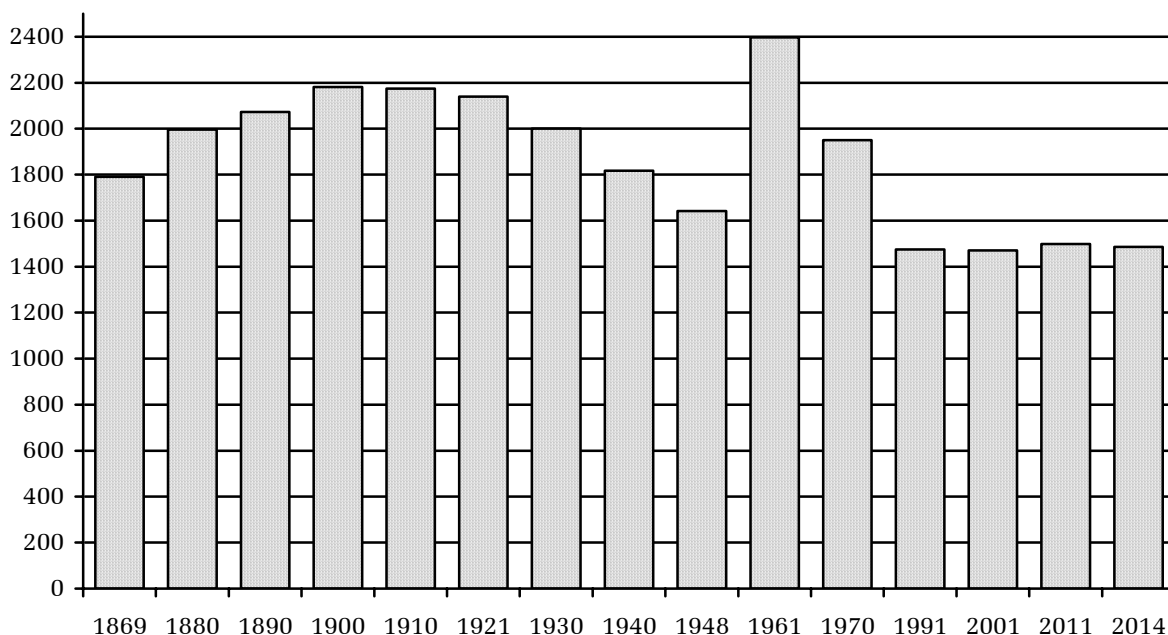
Rok sčítania obyv.	Čajakovo	Domaša	Vozokany n/Hr.	Spolu (Hronovce)
1869	512	587	692	1791
1880	599	616	782	1997
1890	604	688	781	2073
1900	679	692	810	2181
1910	760	656	759	2175
1921	800	661	678	2139
1930	668	664	669	2001
1940	620	578	619	1817
1948	503	594	545	1642
1961	1054	688	655	2397
1970	–	–	–	1950
1991	–	–	–	1474
2001	556	412	502	1470
2004	–	–	–	1520
2005	–	–	–	1532
2011	–	–	–	1498
2012	–	–	–	1454
2014 (20.8.)	–	–	–	1486

V minulosti reprezentovali všetky tri obce, ktoré tvoria dnešnú obec Hronovce, približne rovnakú veľkostnú kategóriu obcí. V roku 1869 bola najväčšou obec Vozokany (692 obyvateľov), obce Domaša a Čajakovo mali medzi 500 až 600 obyvateľmi. V prvých desaťročiach 20. storočia najrýchlejšie rástol počet obyvateľov obce Čajakovo, počet obyvateľov ostatných dvoch obcí sa stúpala pomalšie alebo stagnoval. Už v roku 1890 presiahol súhrnný počet obyvateľov všetkých 3 obcí hranicu 2000 obyvateľov a na tejto úrovni sa udržal až do roku 1940. V priebehu 2. svetovej vojny počet obyvateľov značne poklesol – v dôsledku vojnových strát, odsunov a presunov obyvateľstva po roku 1938 a po 2. svetovej vojne. Do roku 1961 však počet obyvateľov všetkých 3 obcí opäť vzrástol a dosiahol historicky najvyššiu úroveň – 2397 obyvateľov. Najväčší prírastok zaznamenala obec Čajakovo, kde sa počet obyvateľov oproti roku 1948 zdvojnásobil.

V nasledujúcom období sa vývoj obrátil a počet obyvateľov dlhodobo klesal. Tento vývoj bol dôsledkom uplatňovania koncepcie strediskovej sústavy osídlenia. Obec Hronovce bola zaradená medzi obce bez perspektívy rozvoja a bytová výstavba sa takmer zastavila. Obyvateľstvo sa sťahovalo do centier priemyselnej výroby – Levíc, Želiezoviec, v menšej miere do Pohronského Ruskova, za podpory masívnej bytovej výstavby. Počet obyvateľov klesal až do 90. rokov. Oproti roku 1961 klesol počet obyvateľov obce Hronovce o takmer

1000 obyvateľov, čo predstavuje pokles o 63 %. Od začiatku 90. rokov 20. storočia počet obyvateľov stagnuje okolo úrovne 1500 obyvateľov.

Graf. Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1869 – 2014

Z hľadiska demografických prognóz má istú výpovednú hodnotu index vitality, definovaný ako podiel počtu obyvateľov v predproduktívnom veku k počtu obyvateľov v poproduktívnom veku, násobený číslom 100. Tento ukazovateľ v roku 2001 dosahoval pomerne nepriaznivú hodnotu – 91, podľa údajov z roku 2005 sa znížil na hodnotu 84 a do roku 2011 ešte poklesol na úroveň 68. Podľa všeobecnej interpretácie, až hodnoty nad 100 zaručujú perspektívu rastu počtu obyvateľov prirodzenou menou. Pre porovnanie, v celom okrese Levice bola v roku 2001 priemerná hodnota indexu vitality len 86.

Prirodzený a mechanický pohyb obyvateľstva

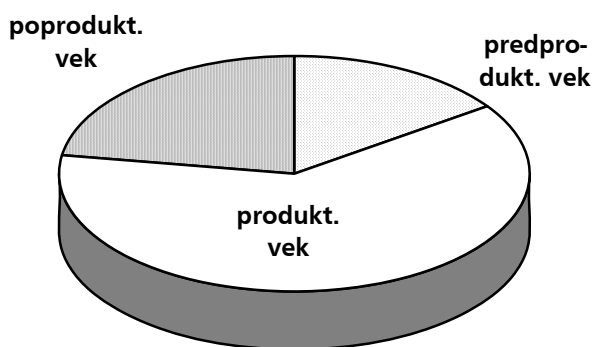
Obec dlhodobo zaznamenáva úbytok obyvateľstva prirodzenou menou – teda počet zosnulých výrazne presahuje počet narodených. Tento úbytok je však do značnej miery kompenzovaný migračnými prírastkami.

Znižovanie pôrodnosti je globálnejším trendom v SR. Za hlavné dôvody sa vo všeobecnosti považuje zhoršenie podmienok pre založenie rodiny, diferenciácia životných stratégií, najmä u mladej populácie vo fertilnom veku a odlev tejto zložky populácie do rozvojových pólův.

Tab. Skladba obyvateľov podľa vekových skupín a podľa pohlavia

	2001	2005	2012
Počet trvalo bývajúcich obyvateľov	1470	1532	1454
z toho muži	722	745	731
z toho ženy	748	787	723
Počet obyvateľov v predproduktívnom veku (0-14)	274	259	222
Počet obyvateľov v produktívnom veku (M 15-59, Ž 15-54)	895	965	905
z toho muži	481	502	507
z toho ženy	414	463	398
Počet obyvateľov v poproduktívnom veku (M>60, Ž>55)	300	308	327
z toho muži	94		
z toho ženy	206		

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001, Štatistický úrad 2012, údaje obce

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2011

Skladba obyvateľov podľa národnosti

Obyvateľstvo sa vyznačuje heterogénnou národnostnou skladbou. Pomerne vyrovnaný je podiel obyvateľov slovenskej národnosti (51%) a maďarskej národnosti (41%). Významne je zastúpené rómske etnikum, z ktorého sa však k rómskej národnosti hlási iba časť (2%). Podľa Atlasu rómskych komunít bolo v roku 2005 v obci 173 etnických Rómov prihlásených na trvalý pobyt (11,6 % obyvateľov obce).

Vzájomné sociálne kontakty rómskej komunity a nerómskeho obyvateľstva sú však obmedzené. Príčinou je odlišné sociálne správanie rómskych obyvateľov – preferovanie odlišných rodinných modelov, životných stratégií a životného štýlu (napr. väčšia spontánnosť, hlučnosť).

Tab. Skladba obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	slovenská	maďarská	rómska	česká	iná a nezistená
	771	619	30	12	66

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Skladba obyvateľov podľa vierovyznania

Deklarovaná miera religiozity obyvateľov je na priemernej úrovni. Väčšina obyvateľov (60%) sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu a oproti roku 1991 sa tento podiel zvýšil z úrovne 55,56%. Súčasne sa znížil podiel obyvateľov hlásiacich sa k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania a reformovanej cirkvi. Ide o prejav všeobecnej tendencie príklonu obyvateľstva k majoritnému vyznaniu, najmä z radov pôvodne nábožensky nevyprofilovaného obyvateľstva.

Tab. Skladba obyvateľov podľa vierovyznania

Vierovyznanie	rímskokatolícka cirkev	evanjelická cirkev a.v.	reformovaná kresť. cirkev	bez vyznania	iné a nezistené
	896	151	91	227	133

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Skladba obyvateľov podľa vzdelania

Úroveň dosiahnutého vzdelania obyvateľstva zostáva podpriemerná, aj keď za posledných 10 rokov došlo k podstatnému nárastu podielu obyvateľov s vyšším vzdelaním – stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním.

Tab. Skladba obyvateľov podľa vzdelania

Dosiahnuté vzdelanie	
Základné	348
Učňovské (bez maturity)	246
Stredné odborné (bez maturity)	190
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	26
Úplné stredné odborné (s maturitou)	200
Úplné stredné všeobecné	54
Vyššie odborné	28
Vysokoškolské bakalárske	35
Vysokoškolské magisterské	76
Vysokoškolské doktorandské	9
Bez vzdelania	247
Nezistené	39

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

2.2.4 Trh práce a sociálna situácia

Z vekovej skladby a údajov o počte ekonomicky aktívnych vyplýva, že obyvateľstvo má podpriemerný potenciál ekonomickej produktivity. Miera ekonomickej aktivity obyvateľov je 48,3%, čo je menej ako celoštátny priemer (51,1%). Dôvodom je najmä vysoký podiel obyvateľov v poproduktívnom veku.

Okres Levice bol v minulosti regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti. Počet nezamestnaných stúpal od roku 1996, vrchol dosiahol v rokoch 1999 – 2003. V roku 2001 dosahovala miera evidovanej nezamestnanosti v okrese 23,8% (o 5 perc. bodov viac ako celoštátny priemer), pričom v obci Hronovce v danom období dosahovala miera nezamestnanosti až 33%. Do roku 2009 sa počet nezamestnaných mierne znížil, potom opäť mierne stúpal. V roku 2011 bolo v obci podľa sčítania viac ako 200 nezamestnaných. Príčiny vysokej nezamestnanosti spočívajú v štrukturálnych problémoch hospodárskej základne regiónu, v ktorom dominovala poľnohospodárska výroba, viaceré podniky spracovateľského priemyslu ukončili činnosť a zamestnancov prepustili. V obci Hronovce je miera nezamestnanosti umocnená prítomnosťou početnej rómskej komunity, ktorá vo všeobecnosti patrí medzi znevýhodnené skupiny na trhu práce. Vysoký podiel obyvateľov žijúcich na hranici chudoby spôsobuje sociálne napätie najmä v rómskej komunite, ktoré sa prejavuje aj zvýšeným výskytom niektorých sociálno-patologických javov.

V obci je spolu vytvorených asi 200 stálych pracovných miest. Najväčším zamestnávateľom je psychiatrická nemocnica, ktorá poskytuje viac ako 100 pracovných miest. Počet pracovných príležitostí v poľnohospodárskych podnikoch po transformácii agrosektora a redukcii výroby značne poklesol. JRD v 70. rokoch malo 360 zamestnancov, v súčasnosti PD Hron zamestnáva 25 pracovníkov. Niekoľko pracovných miest vytvára obec (obecný úrad, MŠ).

Podľa údajov z roku 2001 pracovalo vo verejnom sektore 346 obyvateľov, v súkromnom sektore 238 obyvateľov. Prevaha zamestnancov verejného sektora je spôsobená prítomnosťou väčšieho zdravotníckeho zariadenia v obci. Počet pracovných príležitostí v obci neuspokojuje dopyt po pracovných príležitostiach. Za prácou odchádzalo 166 obyvateľov, čo z počtu pracujúcich predstavovalo 36%. Obyvatelia odchádzajú za zamestnaním do okolitých miest a obcí – Želiezoviec, Levíc, ale aj do sídiel mimo regiónu, okresu i kraja.

Tab. Ekonomická aktivita obyvateľov

Počet ekonomicky aktívnych osôb	723
Pracujúci (okrem dôchodcov)	489
Pracujúci dôchodcovia	21
Osoby na materskej dovolenke	7
Osoby na rodičovskej dovolenke	33
Nezamestnaní	206
Študenti stredných škôl	56
Študenti vysokých škôl	23
Osoby v domácnosti	10
Dôchodcovia	355
Príjemcovia kapitálových príjmov	1
Deti do 16 rokov	253
Iná a nezistená ekonomická aktivita	44

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

2.2.5 Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť je čiastočne vybudovaná na úrovni základnej vybavenosti. Zariadenia občianskej vybavenosti sa nachádzajú v centrálnych polohách jednotlivých miestnych častí. Najvýznamnejšie zariadenia nekomerčnej vybavenosti (obecný úrad, kultúrny dom, materská škola) sú situované v celoobecnom centre pri ceste I. triedy v miestnej časti Domaša, ktorá má jadrovú polohu voči ostatným miestnym častiam.

V obci boli dve jednotriedne základné školy, v roku 2012 však boli zrušené. Materská škola je v súčasnosti situovaná v jednej budove v časti Domaša. Má dve triedy – trieda s vyučovacím slovenským jazykom a trieda s vyučovacím maďarským jazykom. Počet detí umiestnených v materskej škole v poslednom období rastie.

Zdravotné stredisko v obci Hronovce nie je. Zdravotnú starostlivosť poskytujú obyvateľom obce zdravotnícke zariadenia v Želiezovciach, kde je aj poliklinika. Nemocnica s poliklinikou II. typu je v Leviciach. Najbližšie ambulancie detského lekára, stomatóloga a gynekológa sú v obci Pohronský Ruskov. Špecializované zdravotnícke zariadenie regionálneho významu reprezentuje Psychiatrická nemocnica Hronovce. Tvorí rozsiahly areál v centre obce (na rozhraní miestnych častí Čajakovo a Domaša). Zariadenie vzniklo v roku 1951 ako rehabilitačná odbočka štátnej nemocnice v Nitre. Ako psychiatrická liečebňa bola zriadená v roku 1990 a od roku 1995 funguje ako psychiatrická nemocnica, zabezpečujúca akútnu psychiatrickú starostlivosť. Celková kapacita nemocnice je 310 lôžok, z toho v obci Hronovce je 270 lôžok a 40 lôžok je na detašovanom pracovisku v Pohronskom Ruskove. Lôžková časť sa delí ženské oddelenie, akútne mužské oddelenie, gerontopsychiatrické oddelenie, oddelenie pre liečbu drogových závislostí, fyziatricko-

rehabilitačné oddelenie. Oddelenia sú umiestnené v pavilónoch, kancelárie nemocnice sú umiestnené v bývalom opátskom kláštore. Inštitúcia má vypracovaný detailný rozvojový plán. Je tu zriadené detenčné zariadenie, pozostávajúce zo stanice trvalej detencie, staníc detenčno-resocializačnej a resocializačno-detenčnej.

Z ďalších zariadení nekomerčnej a sociálnej vybavenosti sa v časti Domaša nachádza kultúrny dom (hlavná sála má kapacitu 130 miest), knižnica, obecný úrad – s poštou a prístavbou garáže požiarnej zbrojnice. V časti Čajakovo je kostol a farský úrad; na cirkevné obrady sa využíva aj modlitebňa v časti Vozokany. V každej z miestnych častí je cintorín.

Sektor komerčných služieb a obchodu je v obci vzhľadom k počtu obyvateľov poddimenzovaný. V obci sú 2 pohostinstvá a 4 malosortimentné predajne potravín, resp. rozličného tovaru (z toho 2 predajne COOP Jednota).

Ďalej sú tu etablované menšie remeselné-výrobné a opravárenské prevádzky – autoservis, železiarstvo. Kategóriu služieb pre obyvateľstvo reprezentuje len kaderníctvo. Ide o drobné prevádzky živnostníkov, situované v rámci objektov rodinných domov, resp. na pozemkoch rodinných domov.

Ďalšie zariadenia základnej a vyššej občianskej vybavenosti sú dobre dostupné v Želiezovciach a v Leviciach (vyššie vzdelávanie, nemocnica s poliklinikou). V okresnom meste je tiež široké spektrum komerčných prevádzok rôzneho druhu a štandardu poskytovaných služieb, vrátane veľkokapacitných zariadení maloobchodu.

2.2.6 Hospodárska základňa

Hospodárska základňa je vzhľadom k počtu obyvateľov obce pomerne málo rozvinutá. V riešenom území je zastúpená predovšetkým poľnohospodárska výroba. Podľa Atlasu SSR obec patrí do lucernovo-jačmenno-pšeničnej oblasti. V rastlinnej výrobe prevládajú bežné obilniny (jačmeň, pšenica) a krmoviny, pestuje sa aj zelenina a v katastri obce sú menšie plochy vinohradov. Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci predstavuje 85% z výmery katastrálneho územia. O intenzívnej poľnohospodárskej výrobe svedčí aj vysoký podiel ornej pôdy (96,5%) na celkovej výmere PPF.

Poľnohospodársku výrobu v katastrálnych územiach obce Hronovce realizuje miestne poľnohospodárske družstvo (PD Hron) so sídlom v m.č. Domaša a spoločnosť KOVACS AGRO so sídlom v Čajakove (hospodári na 1300 ha ornej pôdy). Menšie plochy pôdy obhospodarujú aj samostatne hospodáriaci roľníci. V minulosti bolo ťažiskovým poľnohospodárskym podnikom JRD Rozkvet, ktoré vzniklo v 70. rokoch zlúčením 8 menších družstiev v okolitých obciach. Po roku 1989 došlo k postupnej redukcii výrobných kapacít, ako aj nárokov na pracovné sily. Na území obce je viacero hospodárskych dvorov:

- v k.ú. Vozokany nad Hronom – areál na severnom okraji zastavaného územia (v prenájme súkromných podnikateľov, v 1 objekte sa prevádzkuje chov 25 ks ošípaných, zvyšná časť areálu je len extenzívne využívaná)

- v k.ú. Domaša – hospodársky dvor PD Hron (bol tu chov živočíšnej výroby, v roku 2008 bol zrušený chov 200 ks hovädzieho dobytku); ďalšia veľkokapacitná farma bývalého JRD Rozkvet bola v osade Domašská kolónia – v súčasnosti je bez využitia, areál je schátraný a väčšinu objektov je nutné asanovať
- v k.ú. Čajakovo – hospodárske areály spoločnosti KOVACS AGRO, bez živočíšnej výroby, časť je schátraná, v časti areálu boli vybudované 4 nové veľkokapacitné obilné silá

Nepoľnohospodársku výrobu na území obce reprezentuje len menšia prevádzka na spracovanie dreva – Píla Drevospol Juhász. Areál píly je situovaný na severnom okraji miestnej časti Vozokany s vjazdom z cesty I/76.

2.2.7 Rekreačia a cestovný ruch

V okruhu 50 km od obce sa nachádzajú viaceré rekreačné zariadenia regionálneho významu – termálne kúpaliská v Podhájskej, Štúrove, menšie kúpaliská sú v Kalinčiakove a v Santovke.

Na území obce sa nenachádzajú žiadne významnejšie zariadenia cestovného ruchu. Existujúce zariadenia majú len lokálny význam pre obyvateľov obce. Pre rekreáciu a športové vyžitie obyvateľov sa využíva športový areál, situovaný na západnom okraji obce, na rozhraní miestnych častí Vozokany a Domaša. V areáli je futbalové ihrisko. Provizórne detské ihrisko je v trojuholníkovom priestore vymedzenom komunikáciami v časti Vozokany. Vlastné športové vybavenie má psychiatrická nemocnica – tenisové kurty, futbalové ihrisko.

Atraktívne krajinné prostredie v okolí Hrona sa využíva na oddychovo-rekreačné aktivity obyvateľov a neriadenú rekreáciu – stanovanie, splavovanie rieky, cykloturistika.

Ubytovacie zariadenia v obci nie sú, s výnimkou účelového ubytovania v rámci psychiatrickej nemocnice (Camp Lodenica a Chata Aesculap). Nemocnica uskutočňuje aj ďalšie aktivity v oblasti účelovej rekreácie – chov koní a výcvik jazdenia na koni, vodoliečbu, služby cestovnej agentúry.

2.2.8 Prírodné podmienky a životné prostredie

Reliéf a horninové prostredie

Podľa geomorfologického členenia SR (Atlas krajiny SR, 2002) patrí riešené územie do sústavy Alpsko-himalájskej, podsústavy Panónska panva, provincie Západopanónska panva, subprovincie Malá dunajská kotlina, oblasti Podunajská nížina, celku Podunajská pahorkatina, podcelkov Hronská niva a Hronská tabuľa.

Reliéf riešeného územia patrí k dvom základným typom. Západná a centrálna časť patrí do Hronskej tabule, tvorená je mierne zvlnenou rovinou na sprašových pokryvoch ležiacich na riečnych terasách Hrona. Východná časť katastrálneho územia patrí do regiónu Hronskej nivy. Stred obce je v nadmorskej výške 134 m, rozpätie nadmorskej výšky v katastri je 18 m a pohybuje sa v rozmedzí od 127 m do 155 m.

Hronská pahorkatina i Hronská niva sú súčasťou rozsiahlej Podunajskej panvy, ktorá podobne ako ostatné vnútrokarpatské panvy vznikla v etape karpatského orogénu, na začiatku neogénu. Riečna niva Hrona je morfológicky ovplyvnená sedimentačnou a eróznou činnosťou Hrona, príslahlé svahy pahorkatín aj činnosťou vetra a soliflukciou. Pohronskú pahorkatinu tvoria terasy Hrona, ktoré sú takmer súvisle zakryté mocným pokryvom spraší.

Vývojovo ide v riešenom území o nízinný fluviálny typ reliéfu s typickým vývojom fluviálnych sedimentov usporiadaných do terasových stupňov. Podľa základného rozdelenia sa dané územie zaraďuje do negatívnej morfoštruktúry Panónskej panvy, kde patria mierne diferencované morfoštruktúry bez aggradácie. Podľa základných typov eróznodenudačného reliéfu ide o reliéf rovín a nív, ktoré reprezentuje poriečna niva Hrona. Hronská niva je krajinný podcelok Podunajskej pahorkatiny po oboch stranách Hrona. Má typický rovinný ráz s nepatrnými deniveláciami reliéfu.

Niva je po oboch stranách lemovaná pahorkatinami. Pravostranná niva je široká len 0,5–1 km a zreteľne vymedzeným rozhraním náhle prechádza do mierne vyzdvihnutých terás Hronskej tabule (Hronskej pahorkatiny). Lavostranná niva – východne od riešeného územia – je širšia (4–5 km) a je pomerne ostro ohraničená vyššími chrbtami Ipelskej pahorkatiny. Na nive je reliéf rovinný, s nadmorskou výškou 125–127 m a so sklonom len 0–0,5°. Rovina je členená ojedinelými depresiami, ktoré predstavujú zvyšky pôvodnej ramennej sústavy rieky Hron.

Hronská tabuľa oproti okolitej rovine predstavuje sústavu mierne vyzdvihnutých diferencovaných krýh. Do riešeného územia zasahuje v západnej časti katastrálneho územia obce, kde má ráz zvlnenej roviny, ďalej na západ od riešeného územia nadobúda pahorkatinný ráz. Sklonitosť je na väčšine územia 0–1°. Na svahoch úvalinovitých dolín je priemerne 1–3°. Na úvalinovitú dolinu potoka Nýrica sú viazané svahy sklonitosti 3–7°.

Riešené územie spolu s jeho širším okolím je budované neogénnymi a kvartérnymi sedimentami. Neogén je reprezentovaný sedimentami bádenu až pliocénu. Tieto na povrch nevystupujú – sú pokryté súvislým pokryvom kvartérnych sedimentov rôznej mocnosti. Sedimenty neogénu budujú pod kvartérnymi usadeninami takmer celé územie východnej a

juhovýchodnej časti Podunajskej panvy. Kvartér je v širšom záujmovom území z genetického hľadiska zastúpený fluviálnymi a eolickými sedimentami, ktoré tvoria riečne náplavy Hrona. Fluviálne sedimenty sa nachádzajú vo forme riečnych terasových stupňov Hrona na Hronskej tabuli. Fluviálne sedimenty ďalej tvoria dnovú výplň úvalín tokov na Hronskej pahorkatine, kde terasy nie sú vyvinuté (Lužianka, Malianka, Nýrica).

Riečne terasové stupne sú pomerne málo výrazné – sú zakryté eolickými sedimentmi. Litologicky sú reprezentované štrkopiesčitým materiálom s polohami pieskov. Piesky vystupujú jednak vo forme šošoviek, ako aj na styku s pokryvnými eolickými sedimentmi. Podstatne rozšírenejšie sú aluviálne náplavy Hrona, jeho bočných prítokov, pokrývajúce údolnú nivu.

Eolické sedimenty pokrývajú väčšinou riečne terasy Hrona a súvisle pokračujú ako pokryvná vrstva prilahlých svahov Pohronskej pahorkatiny. Litologicky sú tvorené hlavne sprašami, miestami majú charakter až sprašových hĺn. Sú masívne, homogénne a makropórovité. Nevytvárajú samostatné polohy, ale tvoria sprašové komplexy.

Z inžiniersko-geologického hľadiska spadá územie do regiónu tektonických depresií, subregiónu s neogénym podkladom. Z hľadiska rajonizácie záujmového územia spadá do rajóna kvartérnych sedimentov, rajóna údolných riečnych náplavov. Na západnej strane Hronskej nivy sa na Hronskej tabuli vyčleňuje rajón sprašových sedimentov na riečnych terasách.

Neogénne podložie sa nachádza v hĺbke 6 – 7 m pod terénom. Na pravej strane Hrona tvoria najvrchnejšie horizonty prevažne prachovité až hlinité piesky, ktoré prechádzajú do piesčitých až prachovitých hĺn prevažne tuhej konzistencie. V niektorých miestach piesky chýbajú a pod povrchovou vrstvou piesčitých hĺn mocnosti 0,6 – 0,8 m sa nachádzajú ílovito–piesčité hliny prevažne mäkkej konzistencie. Na ľavom brehu Hrona vystupujú pod vrstvou piesčitých hĺn pevnej konzistencie mocnosti 0,8 m prachovité a ílovité hliny prevažne tuhej konzistencie. Celková mocnosť pokryvných súdržných zemín je 3 m.

Z pôdných typov sa pozdĺž toku Hrona vyvinuli fluvizeme, vo väčšej vzdialenosti od vodného toku sú lužné pôdy – čiernice a na sprašovom substráte černoze, ktoré pokrývajú 3/4 plochy riešeného územia. Ide o najkvalitnejšie pôdy s vysokou produkčnou schopnosťou.

Klimatické pomery

Územie patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku teplého, suchého s miernou zimou, dlhším slnečným svitom. Ročné sumy teplôt sú 9,6 °C, slnečný svit počas vegetačného obdobia je viac ako 1500 hodín, priemerné januárové teploty dosahujú –2,9 °C, priemerné júlové teploty dosahujú 20,6 °C. Počet letných dní v roku s maximálnou teplotou viac ako 25 °C je 73. Počet tropických dní v roku s maximálnou teplotou viac ako 30 °C je v priemere 14. Výskyt mrazových dní s minimálnou teplotou pod –0,1 °C je priemerne 22. Obdobie s priemernou teplotou nad 10 °C sa začína v polovici apríla, končí v polovici októbra. Priemerná ročná teplota dosahuje 10,1 °C. Najchladnejším mesiacom bol január s priemernou teplotou – 3,6 °C a najteplejším august s priemernou teplotou 20,6 °C.

Podľa množstva zrážok patrí riešené územie medzi suché oblasti. Zrážky nie sú rovnomerne rozdelené pre priaznivý vývoj vegetácie. Najviac zrážok podľa dlhodobého merania pripadá na júl a september. Ide prevažne o zrážky z búrkovej činnosti a sú len menej vhodné pre zaistenie zásoby vody v pôde. Podľa údajov z klimatickej stanice Želiezovce priemerný úhrn dosahuje 510,2 mm. Maximálna ročná hodnota päťročného rádu dosiahla 664,4 a minimálna 361,6 mm. Najbohatší na zrážky je mesiac jún (93,1 mm), najmenej zrážok pripadlo na mesiac júl (29,5 mm). Priemerný ročný sumárny úhrn dosiahol 557,0 mm. Počet dní s úhrnom zrážok vyšším ako 5 mm bol 39 dní a viac ako 10 mm 14 dní. Uvedené údaje korešpondujú so staršími dlhodobými údajmi o priemerných zrážkových úhrnoch v období 1931–1960 na zrážkomernej stanici Pohronský Ruskov.

Zrážky vo forme snehu sa vyskytujú od konca novembra do marca. Maximálna výška snehovej pokrývky dosahuje 25 cm, trvanie obdobia so snehovou pokrývkou sa pohybuje okolo 90 dní (Atlas SSR, 1980). Počet dní so snehovou pokrývkou je viac ako 5 cm 39 dní a snehová pokrývka viac ako 10 cm sa vyskytla 14 dní v roku. Hĺbka premrzania pôdy dosahuje 0,7 m.

Oblačnosť je v rozmedzí 50 – 60 %. Najmenšia je v auguste, júli a septembri a najväčšia v decembri, januári a novembri.

Prúdenie, smer a rýchlosť vetra ovplyvňujú orografické pomery, expozícia terénu, jeho oslnenie. V zimnom období sú veterné pomery ovplyvňované cirkulačnými pomermi ázijskej anticyklóny, islandskej a stredomorskej níše. V jarnom období je v dôsledku častého, nestabilného zvrstvenia atmosféry najmenšia početnosť výskytu bezvetria. Z hľadiska smeru prúdenia prevláda juhovýchodný smer. Maximálna priemerná rýchlosť vetra dosahuje 2,7 m/s, minimálna 0,8 m/s a priemer pre celé obdobie bol 1,8 m/s. Maximálnu rýchlosť päťročného rádu dosiahol vietor v smere západo-juhozápadnom o rýchlosti 6,0 m/s.

Tab. Priemerné mesačné teploty vzduchu v °C – stanica Želiezovce (1931-1960)

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	-2,9	-0,7	4,3	10,3	15,3	18,4
Priem ročná	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
teplota: 9,6 °C	20,6	19,6	15,7	9,7	4,8	-0,1

Tab. Priemerné mesačné teploty vzduchu v °C – stanica Želiezovce

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	-3,6	1,3	5,0	11,8	14,2	18,2
Priem ročná	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
teplota: 10,1 °C	20,2	20,6	15,3	11,7	5,6	0,8

Tab. Priemerné mesačné úhrny zrážok v mm – stanica Pohronský Ruskov (1931-1960)

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	35	33	33	36	36	71
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Ročný úhrn: 548 mm	56	61	37	51	55	44

Tab. Priemerné mesačné úhrny zrážok v mm – stanica Želiezovce

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	50,7	42,2	47	33,5	58,9	93,1
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Ročný úhrn: 557 mm	29,5	52,5	40,3	37,7	37,6	34

Tab. Priemerná rýchlosť vetra v m/s – stanica Želiezovce

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	1,6	2,2	2,0	1,8	1,8	1,3
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Rok: 1,8 m/s	1,7	1,8	1,4	1,6	2,5	1,5

Tab. Početnosť výskytu smerov vetra v % – stanica Želiezovce

mesiac	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Bezvet.
Častotť smerov vetra v %	3,0	2,9	8,3	3,6	2,9	3,7	3,8	6,9	64,9

Hydrologické pomery

Hydrologicky riešené územie spadá do základného povodia rieky Hron. Pre Hron a miestne vodné toky je charakteristický dažďovo-snehový typ režimu odtoku s vysokou vodnosťou vo februári až apríli a s minimálnymi vodnými stavmi v septembri. Výrazné podružné zvýšenie sa na tokoch prejavuje koncom jesene a začiatkom zimy.

Katastrálnym územím preteká rieka Hron v dĺžke 6 km, v severojužnom smere. Katastrálne územia obce sa rozprestierajú po oboch brehoch Hrona, prevažná časť je však na pravom brehu. Katastrálnym územím pretekajú viaceré malé vodné toky – Lužianka, Malianka a Nýrica, ktoré sú pravostrannými prítokmi Hrona. Z ľavej strany sa do Hrona v riešenom území vlieva umelovybudovaný odľahčovací kanál Pereca (kanál Perec – Hron).

Doliny pravostranných prítokov sú zahĺbené v Hronskej tabuli a sledujú priebehy tektonických línii. Rieka Hron preteká na svojom dolnom toku intenzívne poľnohospodársky využívaným územím s vybudovanými závlahami a odvodňovacími kanálmi. K distribúcii povrchových vôd bol vybudovaný kanál Perec, vedený od hate Veľké Kozmálovce s vyústením do Hrona v profile Kamenín, spolu so sieťou ďalších odvodňovacích kanálov na distribúciu závlahovej vody. Hron má na dolnom toku charakter nízinného toku, meandrujúceho a vytvárajúceho mŕtve ramená. Vodnosť uvedených malých vodných tokov je nízka a výrazne kolíše v priebehu roka v závislosti na povrchových zrážkach.

Hron patrí k veľkým slovenským riekam. Je tokom II. rádu s celkovou dĺžkou 284 km a plochou povodia 5464,6 km². V Čate má plochu povodia 4772,2 km². Špecifický odtok z územia je 13 l.s⁻¹km⁻². Najvyššie prietoky má začiatkom apríla, vyššie prietoky má aj v mesiacoch marec a jún, najnižšie prietoky sú v mesiacoch august a september. Priemerný dlhodobý prietok Hrona v Čate je 54,2 m³/s.

Priemerné ročné prietoky dosahujú na hlavnom toku Hrona 65 až 70 % dlhodobých hodnôt, na prítokoch 50 až 85 %. Maximálne priemerné mesačné prietoky sa na dolnom toku Hrona vyskytli v marci. Na hlavnom toku dosahovali 60 až 90 %, na prítokoch 70 – 150 % príslušných dlhodobých mesačných hodnôt. Minimálne priemerné mesačné prietoky boli zaznamenané hlavne v septembri. Na hlavnom toku dosiahli 20 až 50 % príslušných dlhodobých hodnôt. Maximálne kulminačné prietoky sa vyskytli od mája do decembra a ich hodnoty nemali väčšiu významnosť ako 1-ročný maximálny prietok.

Minimálne priemerné denné prietoky sa na hlavnom toku vyskytli počas zimy – v mesiacoch január a február. Na dolnom Hrone boli minimálne priemerné denné prietoky zaznamenané v septembri a októbri. Priemerný mesačný prietok na toku Hron (stanica Kamenín, rkm 10,90) je 36,77 m³/s. Minimálny prietok bol zaznamenaný v januári (13,17 m³/s) a maximálny prietok v mesiaci marec (78,63 m³/s). Celkový maximálny prietok dosiahol 244,00 m³/s (dlhodobé maximum je 555,50 m³/s) a celkový minimálny 8,37 m³/s (dlhodobé minimum je 7,04 m³/s).

Tab. Priemerné mesačné prietoky na rieke Hron m³/s – stanica Kamenín, r.k. 10,9

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	13,17	44,35	78,68	60,08	53,27	56,16
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Rok: 36,77 m ³ /s	25,20	20,84	13,91	17,92	25,96	32,53

Tab. Extrémne prietoky na rieke Hron m³/s – stanica Kamenín, r.k. 10,9

Qmax 2004	Qmax 1992 - 2003	Qmax 10	Qmax 50
244,0	555,500	695,0	980,0
Qmin 2004	Qmin 1992 - 2003	Qmax 20	Qmax 100
8,365	7,037	810,0	1125,0

Na pravostrannom prítoku Lužianka bol na stanici Hronovce (rkm 2,40) zaznamenaný priemerný mesačný prietok 0,06 m³/s. Hodnota minimálneho prietoku bola zaznamenaná v mesiaci december 0,026 m³/s a maximálneho prietoku vo februári 0,10 m³/s. Celkový maximálny prietok dosiahol na Lužianke 1,22 m³/s (dlhodobé maximum je 2,895 m³/s) a celkový minimálny prietok 0,026 m³/s (dlhodobé minimum je 0,002 m³/s).

Potok Nýrica ústi do Hrona sprava, južne od Pohronského Ruskova. Celková plocha povodia potoka je 64,0 km² a dĺžka údolia je 22,1 km. Priemerný prietok je 0,16 m³/s.

Hydrogeologické pomery

Podľa hydrogeologickej rajonizácie územia Slovenska patrí riešené územie do dvoch hydrogeologických rajónov – QN 059 – kvartér hronských terás a Q060 – kvartér nivy Hrona v Podunajskej nížine.

Hydrogeologické pomery územia podmieňuje litologické zloženie a geologická stavba, mechanicko-fyzikálne vlastnosti hornín a zrážková činnosť. Kvartér hronských terás v Podunajskej nížine predstavuje plošne rozsiahle územie s dopĺňaním zásob zo zrážok. Zvyšky kvartérnych terás Hrona sú zakryté sprašami a rôznymi hlinami s mocnosťou 4 – 15 m. Štrkopiesková akumulácia terás má značne premenlivú mocnosť a zvodnenie. Najväčšiu hrúbku majú štrky a piesky vekom zodpovedajúce nízkej terase severne od Kálnej nad Hronom: 15 – 26 m. V tejto oblasti dochádza k trvalej infiltrácii povrchovej vody z Hrona cez nivu do starších sedimentov. Akumulácie terás južne od čiar Kalná nad Hronom – Rohožnica, kde spadá aj riešené územie, sú mocné spravidla 2 až 8 m a predstavujú ich piesčité štrky dosť často zahlinené. Podobne sú premenlivé aj výdatnosti od niekoľko desiatín l/s až do 6 l/s.

Kvartér nivy Hrona v Podunajskej nížine predstavuje samostatnú štruktúru so zvláštnym režimom, pre ktorý je charakteristický silný vplyv Hrona. Hrúbka riečnych náplavov štrkov a pieskov je 4 – 10 metrov. Zásoby vôd sú dopĺňované zo zrážok a najmä z povrchových vôd Hrona.

Podzemné vody tejto oblasti zaraďujú do výrazného až nevýrazného vápenato-horečnato-hydrogénuhličitanového typu, ktorý pomerne často prechádza do prechodného vápenato-sírano-hydrogénuhličitanového typu. Mineralizácia tu dosahuje stredne vysoké až vysoké hodnoty (maximálna hodnota 15 059 mg/l).

Krajinná štruktúra

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí riešené územie do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum), okresu Podunajská nížina.

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu, ktorá by sa v riešenom území vyvinula bez antropogénneho vplyvu, reprezentujú nasledovné základné jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie:

1. Lužné lesy vrbovo-topoľové sú spoločenstvá mäkkých lužných lesov teplej panónskej oblasti, patriace do zväzov *Salicion albae* (vysokokmenné vrbovo-topoľové lesy) a *Salicion triandrae* (krovinné vrbiny). Boli vyvinuté na agradačných valoch tokov a primárnych aluviálnych naplaveninách, hlavne v okolí toku Hrona.
2. Lužné lesy nížinné zahrňujú vlhkomilné a mezohygrofilné lesy, rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov: Ide prevažne o jaseňobrestové a dubovo-brestové lesy. Na ich vývoj a štruktúru má rozhodujúci vplyv vodný režim, v spojení s pôdnymi vlastnosťami.

3. Dubovo-hrabové lesy panónske sa vyvíjajú na sprašových pahorkatinách v teplejších oblastiach. Podmieňujú ich predovšetkým piesočnaté a štrkovité trefohorné a štvrtohorné terasy pokryté sprašovými hlinami alebo náplavové kužele. Dubovo-hrabové lesy panónske sa rozprestierali na luvizemiach lokalizovaných na úpätiach miernejších svahov.

Reálna vegetácia, nachádzajúca sa v danom území, je však podstatne odlišná od prirodzenej vegetácie. Lesné plochy boli takmer úplne nahradené ornou pôdou, na ktorej sa vyskytuje hlavne vegetácia poľnohospodárskych monokultúr. Súvislejšie plochy lesa sa zachovali len pozdĺž toku Hrona a jeho mŕtvych ramien. Ide o pozmenené lužné lesy nízinné, ohrozované ľudskou činnosťou (regulácia vodných tokov, poľnohospodárstvo, meliorácie a pod.). Časť lužných lesov bola nahradená topoľovými monokultúrami. Dubovo-hrabové lesy a v menšej miere aj vrbovo-topoľové lužné lesy sú poznačené inváziou agátu. Lesné plochy majú výmeru 169,58 ha, t.j. 5,5 % z celkovej výmery katastrálnych území.

Spoločenstvá stepného typu sa v riešenom území vyskytujú na malých plochách, zväčša na menej kvalitných pôdach v inundačnom území Hrona, na ostrovčekoch medzi lesnou vegetáciou. Trvalé trávne majú výmeru 5,1 ha, t.j. 0,16 % z celkovej výmery katastrálnych území.

Vegetácia v zastavanom území má kultúrny charakter, značné plochy zaberá aj synantropná vegetácia. Tvorí ju predovšetkým vegetácia úžitkových záhrad a okrasných plôch pri rodinných domoch. Záhrady majú celkovú výmeru 39,05 ha, t.j. 1,25 % z celkovej výmery katastrálneho územia. Drevinová vegetácia sa nachádza na verejných priestranstvách. Súvislejšie plochy parkovej zelene sa nachádzajú v miestnej časti Vozokany na križovaní vjazdových komunikácií z cesty I. triedy. Plochy verejnej zelene sú tiež v časti Domaša – okolo kultúrneho domu; plocha medzi cintorínom a materskou školou je v súčasnosti zatrávnená bez drevinovej vegetácie. Sídlnú zeleň v niektorých širších uliciach dopĺňa líniová zeleň pozdĺž miestnych komunikácií. Drevinová skladba výsadby verejnej zelene je rôznorodá – tvorí ju lipa, breza, dub, okrasné a ovocné dreviny, menej vhodná je výsadba ihličnatých drevín – smrek, tuja.

Orná pôda má rozhodujúci podiel na výmere poľnohospodárskej pôdy (96,5%), ako aj na celkovej výmere katastra. Spomedzi spoločenstiev stepného typu vykazujú najnižšiu ekologickú hodnotu agrocenózy na ornej pôde, ktoré sú v danom území plošne najrozsiahlejšie. Orná pôda má výmeru 2537,74 ha, t.j. 82 % z celkovej výmery katastrálnych území.

Na poľnohospodárskej pôde a v rámci záhrad rodinných domov sa vyskytujú menšie plochy trvalých kultúr – vinohrady. Ovocné sady ani chmeľnice v území nie sú. Celkový podiel trvalých kultúr na ploche riešeného územia je zanedbateľný – 2,84 ha.

Najvýznamnejším vodným tokom v území je Hron, ktorý preteká katastrálnym územím v dĺžke asi 6 km. Katastrálnym územím obce Hronovce pretekajú viaceré malé vodné toky – Lužianka, Malianka, Nýrica (zo západu) a kanál Perec – Hron (z východu). Vodné plochy v území reprezentujú mŕtve ramená Hrona – fragmenty bývalého koryta Hrona pred reguláciou toku. Mŕtve ramená sa nachádzajú severne od časti Vozokany nad Hronom po

oboch brehoch dnešného koryta Hrona a ich časti sú chráneným územím (PR Vozokánsky luh). Následkom regulácie toku Hrona došlo k zaklesnutiu hladiny podzemnej vody a vysychaniu mŕtvych ramien. Vodné plochy (vrátane vodných tokov) majú výmeru 108,92 ha, t.j. 3,5 % z celkovej výmery katastrálnych území.

Ochrana prírody a krajiny

V katastrálnom území Vozokany nad Hronom sa nachádza chránené územie – prírodná rezervácia Vozokánsky luh. Chránené územie bolo vyhlásené v roku 1953 ako ŠPR a prevyhlásené v roku 1993 vyhláškou MŽP SR č. 83/1993 Z. z. Celková výmera chráneného územia je 11,05 ha. Prírodnú rezerváciu tvoria 3 samostatné enklávy na oboch brehoch Hrona. Z nich jedna časť je súčasne vyhlásená aj ako územie európskeho významu. Na území platí 4. stupeň ochrany.

Rezervácia predstavuje typický lužný les s mŕtvymi ramenami rieky Hron s bohatým výskytom vodného vtáctva a vodných živočíchov. Slúži na vedeckovýskumné a kultúrnovýchové ciele. Plní i krajinotvornú a estetickú funkciu. Predmetom ochrany je posledný zvyšok pôvodného lužného lesa na dolnom Pohroní.

Územie v súčasnosti trpí nedostatkom vody kvôli zníženej hladine spodnej vody po regulácii Hrona. Následkom je zhoršenie zdravotného stavu drevín.

Jedna z troch častí PR Vozokánsky luh bola zaradená aj do národného zoznamu území európskeho významu (na základe výnosu Ministerstva životného prostredia SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004) pod označením SKUEV0272. Územie európskeho významu má rozlohu 5,22 ha. Platí tu 3. a 5. stupeň ochrany.

Znečistenie ovzdušia

Z hľadiska čistoty ovzdušia patrí okres Levice medzi najmenej postihnuté okresy v rámci Nitrianskeho kraja. Podľa koncepcie starostlivosti o životné prostredie je v okrese Levice v okrese evidovaných 245 zdrojov znečistenia ovzdušia, z toho 9 veľkých zdrojov a 236 stredných zdrojov znečistenia ovzdušia. Medzi najväčších znečisťovateľov ovzdušia patria podniky SES Tlmače, Fortuna Levice, Energo-Bytos Šahy, Tenergo Želiezovce. Líniovým zdrojom znečistenia ovzdušia je doprava na ceste I. triedy č. I/76. V obci Hronovce sa nachádza stredný zdroj znečistenia ovzdušia – kotolňa Psychiatrickej nemocnice Hronovce. Spaľovňa odpadov sa využíva na zneškodňovanie odpadov z vlastného zdravotníckeho zariadenia a získané teplo sa využíva v energetickom systéme nemocnice.

Ďalšími zdrojmi znečisťovania ovzdušia sú malé zdroje zabezpečujúce vykurovanie rodinných domov. Vďaka úplnej plynofikácii obce je však znečistenie produkované týmito zdrojmi nízke.

Znečistenie povrchových a podzemných vôd

Podľa výsledkov meraní povrchových vôd na toku Hron, v mieste odberu Sikenica – ústie (riečny kilometer 2,70), zaraďujeme Hron v skupine ukazovateľov kyslíkového režimu (A) do triedy II. triedy kvality – čistá voda. V skupine ukazovateľov B (základné fyzikálno-

chemické ukazovatele) patrí do III. triedy kvality – znečistená voda. V skupine C (nutrienty) je podľa koncentrácie celkového fosforu zaradená do III. triedy kvality – znečistená voda. V skupine D (biologické ukazovatele) podľa počtu koliformných baktérií patrí do III. triedy kvality – znečistená voda. Kvalita povrchových vôd v malých vodných tokoch nebola zisťovaná. Vzhľadom k absencii splaškovej kanalizácie a intenzívnej poľnohospodárskej výroby sa predpokladá vysoký stupeň znečistenia.

V širšom území sa vyskytuje znečistenie podzemných vôd v dôsledku poľnohospodárskej výroby a veľkokapacitných hnojísk bez nepriepustnej úpravy. Z hľadiska kvality podzemnej vody sú v širšom záujmovom území prekročené limitné hodnoty amónnych iónov. Prekročené sú aj hodnoty mangánu, železa dvojmocného, celkového obsahu železa, chloridov, síranov, ako aj arzenu. Pretrváva zvýšený obsah dusičnanov, amónnych iónov, chloridov a síranov, čo je dôsledkom poľnohospodárskej činnosti v údolnej nive Hrona a nedoriešeným odkanalizovaním.

Zaťaženie žiarením

Pozdĺž Hrona prebieha rozhranie medzi územím s nízkym radónovým rizikom a územím so stredným radónovým rizikom.

Environmentálne problémy

Veterná erózia na väčších pôdnych celkoch a najmä v mimovegetačnom období spôsobuje znižovanie úrodnosti pôdy ako významného prírodného zdroja a súčasne sa podieľa na zvyšovaní prašnosti.

Rozsiahle pôdne celky poľnohospodárskej pôdy obrábanej veľkoplošne ako orná pôda a bez prítomnosti plôch nelesnej drevinovej vegetácie a líniovej zelene sa vyznačujú nízkym stupňom ekologickej stability.

Ohrozením biologickej diverzity je drevinová skladba, v ktorej sa presadzujú nevhodné dreviny – agát biely, javorovec jaseňolistý a nepôvodné druhy a variety topoľov (*Populus canadensis* a i.).

Závažný problém ohrozenia životného prostredia predstavuje rozsiahly schátraný areál bývalej farmy ošipaných s rozpadajúcimi sa objektmi v lokalite Domašská kolónia.

2.2.9 Kultúra a spoločenské aktivity

V obci pôsobia viaceré spoločenské organizácie – Csemadok, Jednota dôchodcov na Slovensku, Únia žien, poľovnícke združenie „Hubert“.

V roku 2005 bola založená ženská country skupina Arizona. V oblasti prezentácie kultúrno-historického dedičstva obce Hronovce od roku 2010 vyvíja aktivity občianske združenie Ferenc Dudicha. Je tu organizovaný obecný futbalový a stolnotenisový klub TJ Hronovce. V obci sa každoročne od roku 1995 koná jesenný beh „Zelenýáková trinástka“.

Obec Hronovce má od roku 2013 družobné styky s obcou Bakonypéterd z Maďarska.

2.2.10 Bytový fond

Bývanie je hlavnou funkciou v riešenom území. Bytový fond tvorí predovšetkým tradičná zástavba rodinných domov, zväčša jednopodlažných. Nezanedbateľná časť bytového fondu (takmer 10%) je v bytových domoch, ktoré však nevytvárajú sústredenú sídliskovú zástavbu.

Priemerná obložnosť bytu (počet obyvateľov na 1 byt) dosahuje hodnotu 3,11, čo približne korešponduje s priemerom SR (3,21) a priemerom za okres Levice (2,99). V porovnaní s okresným priemerom je zreteľný nižší štandard bytového fondu – podpriemerný je podiel bytov vybavených kúpeľnou alebo sprchovým kútom (75,3 : 88,2 %) a ústredným kúrením (44,3 : 67 %).

Z hľadiska rozdelenia podľa kategórií bytov, v porovnaní s celoštátnymi údajmi bytový fond v obci Hronovce značne zaostáva: 42,8% bytového fondu patrí do najvyššej I. kategórie (priemer za SR je 77,8%), 21,5% bytov do II. kategórie (priemer za SR je 11,8%), 9,1% bytov do III. kategórie (priemer za SR je 2,9%) a až 26,6% bytov do najnižšej IV. kategórie (priemer za SR je 7,5%).

Dôvodom nízkej kvality bytov je vysoký priemerný vek domov (52 rokov) a materiálové vyhotovenie nosných častí domov. Značná časť domov je z nepálených tehál – 165 domov, t.j. 39 %. Ostatné domy sú postavené zväčša z pálených tehál.

Neobývané byty predstavujú až 16% z celkového počtu bytov. Hlavnou príčinou je vyšší vek zástavby a horší stavebnotechnický stav bytového fondu v starších objektoch, ktoré nie sú prispôsobené súčasným štandardom bývania.

Tab. Počet domov a bytov

domy spolu	521
trvale obývané domy	449
z toho rodinné domy	429
neobývané domy	72
byty spolu	568
trvale obývané byty spolu	491
z toho v rodinných domoch	387
neobývané byty spolu	77

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Tab. Vybrané charakteristiky domového a bytového fondu

priemerný počet trvale bývajúcich osôb na 1 trvale obývaný byt	3,11
priemerný počet m ² obytnej plochy na 1 trvale obývaný byt	64,30
priemerný počet obytných miestností na 1 trvale obývaný byt	3,47
priemerný počet trvale bývajúcich osôb na 1 obytnú miestnosť	0,90
priemerný počet m ² obytnej plochy na osobu	20,7
podiel trvale obývaných bytov s 3 a viac obytnými miestnosťami	78,1%
podiel trvale obývaných bytov vybavených ústredným kúrením	44,3%
podiel trvale obývaných bytov vybavených kúpeľňou alebo sprch. kútom	75,3%

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Tab. Trvale obývané byty podľa obdobia výstavby

Obdobie výstavby	–1899 a nezis.	1900- 1919	1920- 1945	1946- 1970	1971- 1980	1981- 1990	1991- 2001
Počet bytov	53	57	87	121	80	55	21

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Tab. Trvale obývané byty podľa kategórie

Kategória	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória
Počet bytov	224	92	39	114

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

2.2.11 Technická infraštruktúra

Úroveň technickej infraštruktúry možno hodnotiť ako priemernú.

Obec Hronovce je zásobovaná pitnou vodou z verejného vodovodu, ktorý je súčasťou skupinového vodovodu Hronovce – Pohronský Ruskov – Čata. Na verejný vodovod sú napojené takmer všetky domácnosti. Vodovod je v súčasnosti zásobovaný prostredníctvom diaľkového privádzača Kolta – Želiezovce DN 400, privádzajúceho vodu z vodného zdroja Gabčíkovo. Prívod vody z diaľkového privádzača je z osady Veľký Dvor a okrem obce Hronovce slúži aj pre zásobovanie obcí Pohronský Ruskov a Čata. Celková dĺžka rozvádzacích potrubí v obci Hronovce je 8367 m.

Splašková kanalizácia v obci nie je vybudovaná. Odpadové vody sa zhromažďujú do žump a septikov rodinných domov, zariadení občianskej vybavenosti a výroby a sú likvidované individuálne vlastníckymi nehnuteľnosťami. Tento stav je nevyhovujúci a značnou mierou prispieva k znečisteniu podzemnej vody a pôdy.

Obec Hronovce je plne plynofikovaná. Plynifikácia obce sa uskutočnila v roku 2004 na základe projektovej dokumentácie a plynofikačného generelu obce. V súčasnosti je na plynovod napojená väčšina domácností, prevádzok občianskej vybavenosti a výroby.

V poslednom období, v dôsledku značného nárastu cien plynu, časť domácností prestala využívať plyn na vykurovanie a uprednostňuje spaľovanie dreva a iných pevných palív.

Obec Hronovce je zemným plynom zásobovaná prostredníctvom vysokotlakovej prípojky DN 80 PN 4,0 MPa. Prípojka je vedená paralelne so železnicou Štúrovo – Levice, v smere od Pohronského Ruskova. Zdrojom zemného plynu je VTL plynovod DN 300 Bánov – Štúrovo. V obci Hronovce je VTL prípojka ukončená v regulačnej stanici, umiestnenej na západnom okraji obce, oproti areálu PD Hron. Miestne rozvody plynu sú strednotlakové, prevádzkované na pretlaku 300 kPa, s celkovou dĺžkou potrubí 8390 m a domových prípojok 4454 m.

Obec Hronovce je zásobovaná elektrickou energiou odbočkami zo vzdušného vedenia VN 22 kV z elektrizačnej siete ZSE a. s., prebiehajúceho pozdĺž železničnej trate. Z kmeňového vedenia sú vonkajšie elektrické vedenia rozvetvené do prípojok k transformačným staniciam. Prípojky sú jednostranné, bez ďalšieho zokruhovania v sieti VN. Stožiarové Transformačné stanice sú situované na západnom okraji zastavaného územia obce.

Miestna telekomunikačná sieť obce Hronovce je zabezpečená podzemnými telekomunikačnými vedeniami. Miestna telekomunikačná sieť obce Hronovce je napojená na digitálnu telefónnu ústredňu, situovanú v budove obecného úradu. Cez obec sú pozdĺž železničnej trate vedené v združenom koridore telekomunikačné káble – diaľkový optický kábel Štúrovo – Želiezovce a oblastný optický kábel Štúrovo – Želiezovce, ktoré sú v správe spoločnosti Slovak Telekom, a. s. Územie je pokryté signálom mobilných operátorov Orange a T-Mobile, O2. V areáli psychiatrickej nemocnice je situovaný vykryvač Orange.

Všetky ulice majú vybudované rozvody verejného osvetlenia s osvetľovacími telesami. V celej obci sú vybudované vedenia obecného rozhlasu. Vysielač ústredňa obecného rozhlasu je v budove obecného úradu.

V areáli psychiatrickej nemocnice je v prevádzke spaľovňa odpadov. Využíva sa na zneškodňovanie odpadov z vlastného zdravotníckeho zariadenia a v prípade voľnej kapacity aj zdravotníckych odpadov z okolitých zdravotníckych zariadení. Teplo, vznikajúce spaľovaním odpadov sa využíva v energetickom systéme nemocnice.

Obec má zavedený separovaný zber odpadu – v kategóriách plasty, sklo, papier, elektronický odpad, nebezpečný odpad. Sú tu zriadené 2 zberné dvory – v častiach Vozokany nad Hronom a Čajakovo. Zberné dvory slúžia na dočasné uskladnenie odpadov pred ich prepravou na skládku alebo zhodnotení. Koordináciu aktivít v oblasti odpadového hospodárstva a separovaného zberu v 14 obciach regiónu zabezpečuje novozaložené občianske združenie Kvetnianska, členom združenia je aj obec Hronovce.

2.2.12 Dopravná infraštruktúra

Obec Hronovce má z hľadiska dopravnej dostupnosti výhodnú polohu na ceste I. triedy č. I/76 Štúrovo – Kalná nad Hronom (Levice) – Hronský Beňadik. Je klasifikovaná ako cesta regionálneho významu, zabezpečuje spojenie najvýznamnejších obcí a miest dolného

Pohronia s husto osídlenou urbanizačnou osou stredného Pohronia. V Hronskom Beňadiku sa napája na rýchlostnú cestu R1 Nitra – Žarnovica – Žiar nad Hronom. Cez obec Hronovce prechádza v smere sever–juh celým zastavaným územím obce – všetkými miestnymi časťami – Čajakovo, Domaša, Vozokany n/Hr.

Podľa pripravovaných zámerov, definovaných aj v rámci ÚPN VÚC Nitrianskeho kraja, sa výhľadovo plánuje prebudovanie cesty I/76 na 4-pruhovú cestu v novom koridore mimo zastavaného územia obcí.

Lokálne spojenie s obcami sídelného pásu na pravom brehu Hrona (Malé Ludince, Šalov, Zalaba) zabezpečuje cesta III. triedy č. 510015, ktorá sa od cesty I/76 odpája na južnom okraji časti Čajakovo a je ďalej vedená cez rieku Hron po cestnom moste a v obci Malé Ludince sa napája na cestu III/5101. Cestný most, vybudovaný na mieste bývalého prievozu, má nevyhovujúcu šírku a umožňuje len jednosmerný prejazd vozidiel.

Železničná trať č. 152 Štúrovo – Levice prechádza západne od zastavaného územia obce, v paralelnom koridore s cestou I/76. Ide o jednokoľajovú neelektrifikovanú trať, s funkčným významom regionálneho železničného tranzitu. V riešenom území je na železničnej trati neperonizovaná zastávka – v časti Domaša.

V minulosti viedla územím obce sieť úzkokoľajných poľných železničiek. Od roku 1906 sa budovala trať z dvora cukrovaru v Pohronskom Ruskove cez dvor Karolína do obce Nýrovce, neskôr sa sieť rozšírila do Želiezoviec a ďalších okolitých obcí. Poľná železnica slúžila do roku 1971, potom bola rozobratá.

Vo východnej časti k.ú. Čajakovo je vybudované agroletisko (letisko Pohronský Ruskov), slúžiace pre potreby poľnohospodárskej výroby. Letisko tvorí 1 vzletová a pristávacia dráha s rozmermi 448,5 x 17,5 m, so spevneným asfaltovým povrchom. Manipulačné plochy sú zriadené na oboch koncoch dráhy s rozmermi 48,3 x 24,8 m. Dráha je na trase účelovej komunikácie. Letisko má vymedzené ochranné pásma vzletovej roviny, prechodových plôch, vodorovnej roviny, kde platia výškové obmedzenia stavieb, zariadení a porastov a ochranné pásmo s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN. Najbližšie dopravné letisko sa nachádza v Bratislave, prípadne v Budapešti (Maďarská republika).

Funkciu hlavnej zbernej komunikácie a dopravnej kostry obce Hronovce plní prieťah cesty I. triedy č. I/76 zastavaným územím obce v dĺžke 2,7 km. V zastavanom území jednotlivých miestnych častí sa z tejto cesty odpájajú miestne komunikácie, vytvárajúce vzájomne prepojenú a zokruhovanú sieť. Miestne komunikácie v obci sú spevnené. S výnimkou niektorých úsekov majú vyhovujúcu kvalitu povrchového asfaltového krytu. Viaceré ulice však majú nedostatočné šírkové parametre.

Chodníky pozdĺž hlavného dopravného ťahu cesty I. triedy č. I/76 sú vybudované ako jednostranné, a to len v miestnej časti Domaša, v úseku od obecného úradu po križovanie s ulicou Dr. Zelenyáka. Chodníky pozdĺž cesty I. triedy chýbajú najmä v miestnej časti Čajakovo. Chodníky sú ďalej vybudované aj pozdĺž niektorých miestnych komunikácií – na ul. Dr. Zelenyáka, kde sa koncentrujú viaceré zariadenia občianskej vybavenosti.

Väčšie plochy statickej dopravy sa na území obce nenachádzajú. Odstavné plochy s kapacitou do 20 vozidiel sú pri kultúrnom dome, pred areálom psychiatrickej nemocnice, pri predajni Unimarket a pri športovom areáli. Nedostatok vhodných odstavných plôch je najmä v centre obce pri ceste I. triedy.

Verejná hromadná doprava je zabezpečovaná autobusovou aj železničnou dopravou. Väčšie objemy cestujúcich prepraví autobusová doprava, ktorú zabezpečuje Arriva Nové Zámky na linkách Štúrovo – Želiezovce (– Levice) a Želiezovce – Farná – Pohronský Ruskov. Priame spojenie autobusovou dopravou s okresným mestom nie je, nutný je prestup v Želiezovciach. V obci sú spolu 3 páry autobusových zastávok – v každej z troch miestnych častí. Železničná doprava zabezpečuje spojenie na trati Levice – Štúrovo 6 párami spojov denne. Spojenie verejnou dopravou s hlavnými centrami vybavenosti je problematické najmä mimo pracovných dní.

V poslednom období neustále stúpa podiel individuálnej automobilovej dopravy pri dochádzke do zamestnania, za kultúrou a nákupmi. Ako alternatíva voči verejnej doprave sa presadzuje aj organizovaná skupinová doprava. Napriek tomu je udržanie dostatočného počtu spojov dôležité hlavne pre nižšie príjmové skupiny, žiakov, študentov a obyvateľov bez osobného automobilu.

2.2.13 Činnosť a hospodárenie miestnej samosprávy

Vo funkčnom období 2010–2014 má obecné zastupiteľstvo 9 členov. Schôdze sa konajú spravidla 1x za 2 mesiace. Komisie pri OZ nie sú zriadené.

V obci je okrem obecného úradu aj sídlo matričného úradu.

Komunikácia s obyvateľmi prebieha zväčša prostredníctvom neformálnych stretnutí. Obec zabezpečuje vysielanie obecného rozhlasu a prevádzku oficiálnej internetovej stránky www.hronovce.sk. Stránka je postupne napĺňaná informačným obsahom.

Rozpočtová situácia obce

Realizáciou koncepcie fiškálnej decentralizácie samospráv sa od roku 2005 výrazne zmenilo financovanie obcí. Reforma priniesla prechod od poskytovania dotácií samospráve zo štátneho rozpočtu k financovaniu kompetencií prostredníctvom daňových príjmov. Nový systém financovania prináša väčšiu voľnosť pri nakladaní s financiami v obecnom rozpočte, no súčasne kladie väčšie nároky na finančné riadenie obce. Pôvodný systém rozdeľovania prostriedkov podľa počtu obyvateľov ako jediného kritéria nahradil systém 4 kritérií pre určenie podielu obce na výnose dane z príjmov (počet obyvateľov s trvalým pobytom v obci, upravený veľkostným koeficientom, počet detí, ktoré v obci chodia do štátnych predškolských a školských zariadení, počet obyvateľov v dôchodkovom veku). Ďalšie zmeny sa týkajú miestnych daní a poplatkov. Obce ďalej získali väčšie právomoci pri určovaní sadzieb dane z nehnuteľností.

Obec Hronovce hospodári s vyrovnaným, resp. mierne prebytkovým rozpočtom. V roku 2013 boli skutočné rozpočtové príjmy na úrovni 1 584 575 Eur a výdavky na úrovni 1 584 394 Eur. Úverová zafarbenosť obce je minimálna.

V štruktúre príjmov prevládajú cudzie zdroje (transfery zo štátneho rozpočtu) nad vlastnými zdrojmi (miestne dane a poplatky). Značná časť výdavkov smeruje na zabezpečenie bežnej prevádzky obce, obecného úradu a vzdelávacích zariadení, predovšetkým na pokrytie mzdových nárokov a nákladov na energie.

Vo vlastníctve obce sú verejné budovy – kultúrny dom, obecný úrad, bytové domy. K 31.12.2013 bola hodnota neobežného majetku obce 3,385 mil. Eur. Za účelom správy obecných nájomných bytov obec založila obchodnú spoločnosť HRONBYT, s.r.o. so 100% podielom obce.

Z analýzy vyplýva, že obecný rozpočet poskytuje len malý priestor pre financovanie rozvojových zámerov. Je preto potrebné uchádzať sa aj o získanie externých zdrojov – súkromných investícií, grantov a príspevkov z podporných programov, najmä na realizáciu náročnejších investičných projektov.

Tab. Príjmy a výdavky podľa plnenia rozpočtu na rok 2013 (v Eur)

Ekon. klasifikácia	Skut. plnenie
Daňové príjmy	360516
Nedaňové príjmy	45142
Granty a transfery	375242
Príjmy z transakcií s finanč. aktívami	3600
Prijaté úvery, pôžičky, nenávratné finančné výpomoci	800075
Príjmy spolu	1584575
Bežné výdavky	363502
Kapitálové výdavky	1139999
Výdavkové finančné výdavky	80902
Výdavky spolu	1584394

2.3 Analýza realizovaných opatrení

V tejto stati sú zhrnuté najdôležitejšie investičné a neinvestičné opatrenia/projekty realizované na území obce v období posledných 8 rokov:

- Revitalizácia verejných priestranstiev v centre obce
- Rekonštrukcia historických pamiatok
- Rekonštrukcia verejného osvetlenia
- Výstavba zberných dvorov
- Zavedenie domácich kompostérov
- Nové autobusové zastávky

- Výstavba multifunkčného ihriska (v príprave)
- Výstavba bytových domov
- Nadviazanie družobnej spolupráce

Na koordinácii a organizačnom zabezpečení uvedených projektov participoval obecný úrad prostredníctvom svojich zamestnancov.

2.4 Analýza uplatňovanej stratégie a plánovacích dokumentov

Obec mala vypracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2007 – 2013. Základ rozvojovej stratégie, ako aj časť navrhovaných aktivít a opatrení, je aj naďalej aktuálna, preto boli v modifikovanej forme prevzaté aj v novom programovom dokumente. Dokument stanovuje 4 hlavné ciele rozvoja:

- Cieľ 1: Rozvoj ľudských zdrojov
- Cieľ 2: Racionálne využívanie prírodného potenciálu
- Cieľ 3: Dobudovanie a rozvoj technickej infraštruktúry
- Cieľ 4: Dobudovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry

K týmto cieľom sa viažu viaceré priority a opatrenia. Uvádzame prehľad realizovaných opatrení, realizovaných a naďalej aktuálnych a čiastočne realizovaných opatrení.

Realizované opatrenia / aktivity:

- Usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom obce (Aktivita: Vypracovanie Územného plánu obce Hronovce)
- Budovanie oddychových a tzv. zelených zón v katastri obce
- Zabezpečiť likvidáciu divokých skládok v obci
- Zabezpečiť rozšírenie separácie komunálneho odpadu v celej obci
- Vybudovanie kompostovacieho zariadenia v obci
- Vybudovanie a rekonštrukcia autobusových zastávok v obci

Realizované a naďalej aktuálne opatrenia:

- Podpora sociálnej a nájomnej bytovej výstavby v obci (Aktivita: Výstavba sociálnych a nájomných bytov)
- Úprava miestnych komunikácií
- Úprava verejných priestranstiev

Čiastočne realizované opatrenia:

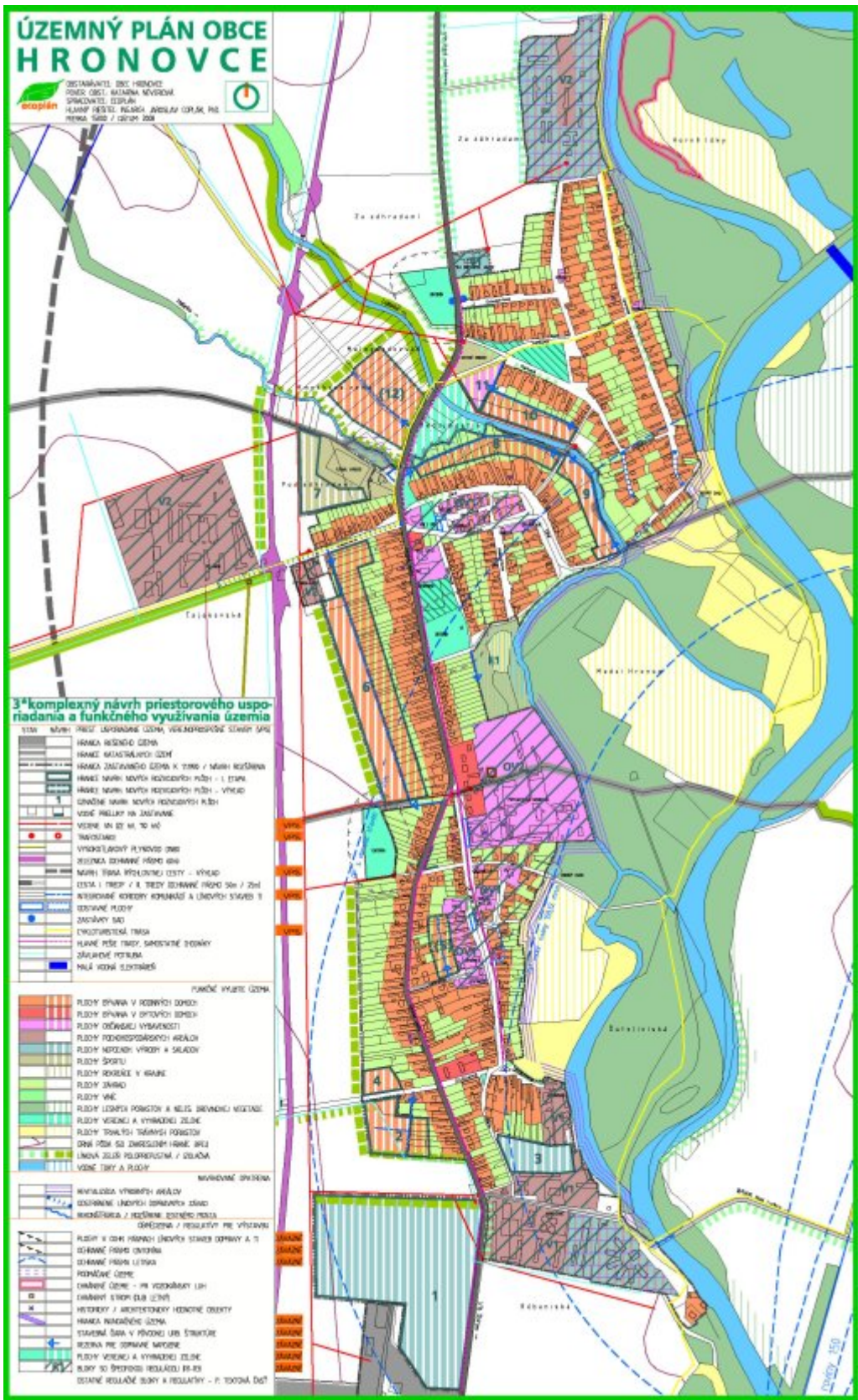
- Výstavba splaškovej a dažďovej kanalizácie obce v spolupráci s obcami Pohronský Ruskov a Čata (príprava projektu)
- Dobudovanie chýbajúcich miestnych komunikácií

- Výstavba a rekonštrukcia chodníkov v obci
- Úprava vstupov do obce – osadenie informačných tabúl a dopravného značenia

Pre usmerňovanie územného rozvoja sa využíva územný plán obce. Územný plán obce Hronovce bol schválený 31. 8. 2009 uznesením OZ č. 15/2009. Zmeny a doplnky územného plánu č. 1/2011 obce Hronovce boli schválené 23. 11. 2011 uznesením OZ č. 88/2011.

Nové rozvojové plochy v územnoplánovacej dokumentácii sú určené najmä pre obytné funkcie. Pre bytovú výstavbu sú vyčlenené nové plochy, rozmiestnené rovnomerne po obvode obce. Zasahujú zväčša mimo zastavaného územia, čiastočne však využívajú aj disponibilné plochy záhrad. V návrhu je zahrnutá aj plocha pre priemyselný park na južnom okraji obce. Návrh tiež predpokladá postupnú reštrukturalizáciu a intenzifikáciu využitia bývalých poľnohospodárskych dvorov pre účely nepoľnohospodárskej a remeselnej výroby, prípadne agroturistiky.

Obr. Územný plán obce Hronovce

2.5 Analýza názorov a rozvojových preferencií verejnosti

Cieľom prieskumu názorov obyvateľov obce bolo získať objektívne vstupy pre diagnostiku situácie obce a stanovenie rozvojovej stratégie. Pre realizáciu prieskumu bola zvolená forma dotazníkového prieskumu. Dotazník v 2 jazykových mutáciách (v maďarskom jazyku a slovenskom jazyku) bol distribuovaný do všetkých. Konečný termín pre doručenie vyplnených dotazníkov bol stanovený do 15.7.2014. Spolu bolo odovzdaných 44 dotazníkov, z toho 25 v slovenskom jazyku a 19 v maďarskom jazyku.

Dotazník bol koncipovaný tak, aby na otázky bolo možné odpovedať výberom jednej alebo viacerých možností spomedzi predvolených odpovedí alebo ohodnotením všetkých predložených možností. Štruktúru dotazníka tvorili 4 hlavné otázky a 3 doplňujúce otázky. Výber predvolených odpovedí vychádzal z predchádzajúcich analýz obce a návrhov rozvojových zámerov, je preto špecifický výlučne pre obec Hronovce. Pri viacerých otázkach bol vymedzený priestor aj na doplňujúce odpovede, komentáre a pripomienky.

Hlavné výhody obce

Prvá otázka zisťovala vnímanie silných stránok obce zo strany obyvateľov, pričom bola možnosť výberu 3-5 odpovedí z 8 predvolených odpovedí. Najväčšmi pozitívne je vnímaný význam prírodných polohových faktorov – výhoda atraktívneho prostredia a výhodných prírodných podmienok pre poľnohospodárstvo. Respondenti prisudzujú menšiu váhu interným faktorom, ktoré predstavuje kultúrne dedičstvo alebo existencia vybavenosti v obci.

Poradie	Znenie odpovede	% výskytu odp.
1.	krajinársky atraktívne prostredie v blízkosti Hrona	57
2.	dobré prírodné podmienky pre poľnohospodárstvo	55
3.-4.	žiadne znečisťujúce prevádzky v obci	48
3.-4.	výhodná poloha na hlavnom dopravnom ťahu	48
5.	zachovaný vidiecky charakter obce	41
6.	zachované historické pamiatky	23
7.-8.	vybudovaná základná občianska vybavenosť	11
7.-8.	intenzívna spolupráca medzi okolitými obcami v rámci mikroregiónu	11

Hlavné nevýhody a problémy obce

Druhá otázka sa týkala vnímania slabých stránok a negatívnych javov, pri rovnakých podmienkach voľby odpovedí ako v 1. otázke. Podľa predpokladov, ako najzávažnejšie vyplynuli dva problémy – jednak skutočnosť, že v obci nie je kanalizácia a tiež ekonomický faktor nedostatku pracovných príležitostí v obci, z čoho pre obyvateľov vyplýva nutnosť dochádzania za prácou, ale aj vysoká miera nezamestnanosti vzhľadom na hospodársku situáciu celého regiónu.

Poradie	Znenie odpovede	% výskytu odp.
1.-2.	chýbajúca kanalizácia	66
1.-2.	nutnosť dochádzania za prácou / nedostatok pracovných príležitostí v obci	66
3.	chýbajúce chodníky	48
4.	nevyhovujúci stav niektorých komunikácií	39
5.	zaťaženie nadmernou tranzitnou dopravou	36
6.	problematické dopravné spojenie s okresným mestom	23
7.	obmedzené spektrum služieb a obchodných prevádzok v obci	16
8.	slabo vybudovaná infraštruktúra pre cestovný ruch	14
9.-11.	absencia záujmových združení a spolkov	9
9.-11.	zanikajú tradície, remeslá a folklór	9
9.-11.	zlý stav verejných budov	9

Hodnotenie služieb

Obyvatelia mali ohodnotiť služby poskytované zo strany obce alebo inými subjektmi použitím hodnotiacej škály od 1 do 5 (1 = najlepšie, 5 = najhoršie) a uviesť prípadný komentár. Pozitívne hodnotenie získala miestna administratíva a pomerne nedávno zavádzaný systém separovaného zberu a odvozu odpadu. Dobré hodnotenie získala aj materská škola. Obyvatelia na druhej strane poukázali na nevyhovujúci stav miestnych komunikácií, riedke železničné spojenie, ďalej za závažný problém považujú bezpečnosť a ochranu majetku.

Okrem toho obyvatelia v dotazníku upozornili na problém rušenia vlakových spojov, nedostatok nočných spojov, nevyhovujúce prípoje na rýchliky z Levíc a Štúrova, problém chýbajúcej starostlivosti o starších, zlý signál mobilných operátorov a pre pripojenie na internet, problém chýbajúcich parkovísk (najmä pri obecnom úrade, materskej škole), neaktuálnosť webovej stránky obce.

Poradie	Znenie odpovede	priemerné hodnotenie
1.	miestna administratíva (obecný úrad)	1,77
2.	odvoz odpadu a separovaný zber	2,06
3.	miestne vzdelávacie inštitúcie (MŠ)	2,15
4.	verejná autobusová doprava	2,26
5.	miestne médiá (miestny rozhlas, webstránka)	2,31
6.	miestna samospráva (obecné zastupiteľstvo)	2,48
7.	technická infraštruktúra	2,81
8.	bezpečnosť a ochrana majetku	2,87
9.	verejná železničná doprava	3,16
10.	údržba a stav komunikácií	3,18

V ďalšej otázke mali obyvatelia uviesť služby alebo obchodné prevádzky, ktoré im v obci chýbajú.

Najčastejšie žiadané boli lekáreň, základná škola a rôzne špecializované prevádzky maloobchodu, ktoré by však v obci mali nedostatočnú trhovú základňu – železiarstvo, obchody s oblečením a obuvou, obchod s potrebami pre poľnohospodárov. Jednotlivo boli zaznamenané odpovede, ktoré by privítali reštauráciu, klub mládeže, miestne oddelenie polície alebo službu čerpania žúmp.

Hodnotenie aspektov kvality života

Obyvatelia mali ohodnotiť špecifické možnosti a podmienky v obci, ako aj sociálne javy, ktoré sú hlavnými faktormi kvality života v obci. Hodnotilo sa použitím škály od 1 do 5 (1 = najlepšie, 5 = najhoršie), s možnosťou uvedenia prípadného komentára. V dotazníkovom prieskume žiadny z aspektov kvality života nezískal dobré hodnotenie. Výrazne najhoršie však bolo hodnotenie ponuky pracovných príležitostí s priemerným hodnotením 4,31.

Poradie	Znenie odpovede	priemerné hodnotenie
1.	kvalita životného prostredia	2,34
2.	ponuka služieb a obchodov	2,64
3.	medziľudské vzťahy	2,86
4.-5.	možnosti kultúrneho vyžitia	3,26
4.-5.	možnosti pre šport a rekreáciu	3,26
6.	záujem obyvateľov o veci verejné	3,41
7.	ponuka pracovných príležitostí	4,31

Oblasti a aktivity, na ktoré by sa v obci v budúcnosti sústredil rozvoj obce

Preferencie konkrétnych rozvojových zámerov boli predmetom prieskumu v 6. otázke. Spomedzi 17 predvolených možností bol možný výber 5-8 odpovedí. Podľa očakávania a v zmysle identifikovaných problémov, obyvatelia preferujú najmä vybudovanie kanalizácie, výstavbu peších chodníkov a rekonštrukciu ciest. Tieto rozvojové zámery preferuje 52 – 70% respondentov. Za významné priority možno považovať tiež zámery, ktoré označilo za mimoriadne dôležité od 30 do 50 % respondentov: práca s deťmi a mládežou, podpora vzniku priemyselného parku, rozširovanie ponuky nákupných možností a služieb, revitalizácia verejnej zelene v obci, vybudovanie regionálnych a miestnych cyklotrás, výstavba finančne dostupných nájomných bytov, organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí pre obyvateľov.

Poradie	Znenie odpovede	% výskytu odp.
1.	vybudovanie kanalizácie	70
2.	výstavba peších chodníkov	57
3.	rekonštrukcia ciest	52
4.	práca s deťmi a mládežou	50
5.	podpora vzniku priemyselného parku	43
6.	rozširovanie ponuky nákupných možností a služieb	41
7.	revitalizácia verejnej zelene v obci	39
8.	vybudovanie regionálnych a miestnych cyklotrás	36
9.-10.	výstavba finančne dostupných nájomných bytov	30
9.-10.	organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí pre obyvateľov	30
10.-11.	výsadba zelene v katastri obce	27
10.-11.	vybudovanie detských ihrísk	27
12.	vybudovanie nových športových zariadení a ihrísk	23
13.	vydávanie informačných a propagačných materiálov o obci	20
14.-15.	podpora cestovného ruchu, agroturistiky, ubytovacích kapacít	14
14.-15.	otváranie nových lokalít pre výstavbu rodinných domov	14
16.	rekonštrukcia verejných budov	9
17.	zavádzanie prvkov e-governmentu v miestnej samospráve	5

V poslednej otázke mohli respondenti uviesť konkrétne námety a projekty, ktoré navrhujú v obci realizovať. Obyvatelia navrhovali realizovať zväčša priority z predchádzajúcej otázky – predovšetkým vybudovanie kanalizácie.

Jednotlivo sa v dotazníkoch vyskytli niektoré konkrétne požiadavky, ako napr. výstavba chodníka v časti Čajakovo, znížiť rýchlosť vozidiel na 30 km/h na komunikáciách bez chodníkov, vytvárať voľnočasové aktivity pre mládež, úprava hospodárskej budovy pri ihrisku.

2.6 SWOT analýza

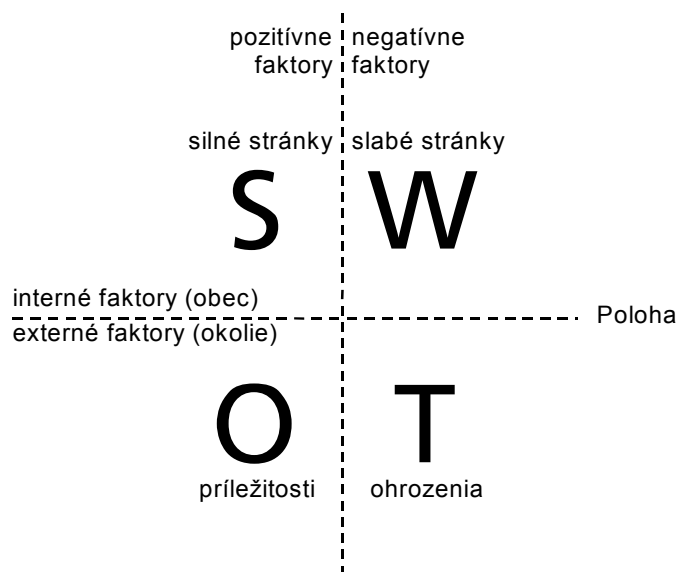
SWOT analýza poskytuje celkový pohľad na situáciu obce – na jej silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia rozvoja. Na základe SWOT analýzy možno definovať kľúčové oblasti, ktoré vyžadujú prioritné riešenie a najvhodnejšie ciele, ktoré by zúžitkovali najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká.

Okrem analýz stavu daného územia je predmetom záujmu aj okolité prostredie, vyvolávajúce pozitívne alebo negatívne vplyvy. Na základe toho sa SWOT analýza člení na analýzu interného prostredia a analýzu externého prostredia.

Podľa povahy sledovaných javov sa v SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Pozitívne faktory (silné stránky a príležitosti) predstavujú faktory indukujúce rozvojové procesy. Negatívne faktory (slabé stránky a ohrozenia) naznačujú problémy – disparity.

Jednotlivé položky v SWOT analýze sú približne zoradené podľa dôležitosti a závažnosti (od najzávažnejších po najmenej závažné).

Obr. Princíp SWOT analýzy

Silné stránky (výhody, pozitívne charakteristiky obce)

- vybudovaná infraštruktúra zásobovania pitnou vodou, plynom, elektrickou energiou, telekomunikačná infraštruktúra
- plochy verejnej parkovej zelene v centre obce
- materská škola v obci
- prítomnosť zariadenia občianskej vybavenosti regionálneho významu
- vhodné podmienky pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho turizmu
- prírodné podmienky vhodné pre poľnohospodárstvo
- tradícia poľnohospodárskej výroby, vzťah obyvateľstva k poľnohospodárskym aktivitám
- dostatok voľnej a kvalifikovanej pracovnej sily
- zachovaný vidiecky charakter obce
- nízka miera priemyselného znečistenia životného prostredia
- relatívne bezproblémové spolunažívanie obyvateľov rôznych národností

Slabé stránky (nevýhody, negatívne charakteristiky obce)

- chýbajúca kanalizácia
- zlý stav miestnych komunikácií
- nízky počet pracovných príležitostí v obci a ich nízka diverzita
- ekonomická nestabilita a nízka produktivita práce poľnohospodárskych subjektov
- chýbajúca infraštruktúra a služby pre cestovný ruch
- nízka ekologická stabilita územia
- nepriaznivá demografická situácia
- v obci sa nezachovali tradície, folklór ani umelecké remeslá
- existencia ťažko zamestnateľnej skupiny obyvateľstva – z pracovného procesu uvoľňované marginálne skupiny obyvateľstva
- nepriaznivá sociálna situácia obyvateľstva, nízka kúpyschopnosť obyvateľstva
- slabá participácia občanov na verejnom dianí

Príležitosti (pozitívne vplyvy)

- poloha na významnej sídelnej rozvojovej osi
- blízkosť centier cestovného ruchu (Štúrovo, Podhájska)
- dopravné napojenie prostredníctvom cesty I. triedy a železnice
- stabilizácia až mierny nárast počtu obyvateľov
- možnosť samozásobenia agrárnymi produktmi pre slabšie sociálne skupiny a v prípade krízových období
- zapojenie nezamestnaných do verejnoprospešných prác pre udržanie pracovných návykov
- výhoda relatívne nízkej ceny pozemkov a nehnuteľností, ako aj relatívne nízkej úrovne miezd v regióne v porovnaní s celoštátnym priemerom
- predpoklad koncepčného a kvalifikovaného rozvoja obce na základe plánovacích dokumentov (ÚPN, PHSR)
- sformovanie štruktúr medziobecnej spolupráce – združenia obcí
- využitie prihraničnej polohy na cezhraničnú spoluprácu
- dostatočné možnosti a efektívne využívanie finančných prostriedkov z EÚ na financovanie priorít obce

Ohrozenia (negatívne vplyvy)

- nedostatok verejných financií na dobudovanie a rekonštrukciu technickej infraštruktúry
- nízka konkurencieschopnosť vidieckej ekonomiky v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry
- nedostatočný kapitál na oživenie poľnohospodárskej výroby a spracovateľského priemyslu – nedostatok vhodných úverových schém pre vidiek
- nedostatočná aktívna politika zamestnanosti na trhu práce
- nedostatočná legislatívna a finančná podpora malého a stredného podnikania
- znižovanie miery sociálnej kohézie medzi rôznymi sociálnymi skupinami v dôsledku prisťahovania vyšších príjmových skupín obyvateľov a riziko z toho vyplývajúcich konfliktov
- konkurencia okolitých obcí a miest v súťaži o investície a rozvojové impulzy
- odkázanosť obyvateľov na dochádzanie za prácou mimo obce
- opúšťanie tradičných modelov a vidieckeho štýlu života
- starnutie obyvateľstva, rast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku
- ďalší útlm železničnej dopravy, zhoršenie spojenia s okresným mestom

- hrozba centralizácie niektorých samosprávnych funkcií do vybraných obcí (matriky, stavebné úrady), realizácia komunálnej reformy a zlučovania malých obcí
- časté a neprehľadné zmeny legislatívy
- sektorový prístup k riešeniu rozvojových problémov
- ďalší nárast dlhodobej nezamestnanosti, možná kriminalita ťažko zamestnateľných skupín obyvateľstva
- odchod pracovných síl do iných regiónov a do zahraničia
- administratívna náročnosť získavania finančných prostriedkov z fondov EÚ

2.7 Analýza hlavných faktorov rozvoja a kľúčových disparít

Analýza hlavných faktorov rozvoja a kľúčových disparít vychádza zo záverov kvalitatívnych analýz – auditu zdrojov a analýzy problémov. Audit zdrojov identifikuje hlavné faktory rozvoja – t.j. určuje **rozvojový potenciál**, výstupom analýzy problémov sú kľúčové disparity – t.j. **limity rozvoja územia**.

2.7.1 Audit zdrojov

Audit zdrojov je kvalitatívnou sumarizáciou informácií o jednotlivých sektoroch a oblasti života obce (kap. 2). Zdroje sú v zmysle zvolenej metodiky členené do 3 skupín – na prírodné, ekonomické + materiálne a ľudské zdroje. V nasledujúcom prehľade sú vymenované zdroje s najväčším potenciálom využitia pre ďalší rozvoj. Ide o dôležité faktory rozvoja, ktoré boli uvedené v rámci analýzy silných stránok a príležitostí doplnené o ďalšie faktory. Jednotlivé položky auditu zdrojov sú zoradené podľa dôležitosti a závažnosti (od najzávažnejších po najmenej závažné). Položky s najvyššou mierou závažnosti predstavujú hlavné faktory rozvoja.

Prírodné zdroje

- výhodné klimatické podmienky – obec sa nachádza v najteplejšej oblasti v rámci SR, čo je priaznivé z hľadiska poľnohospodárskej výroby, ako aj nárokov na spotrebu energie na vykurovanie
- kvalitná poľnohospodárska pôda

Ekonomické a materiálne zdroje

- materiálno-technická báza základnej občianskej vybavenosti – budovy + vybavenie
- bytový fond vo vlastníctve obce – výstavba bytových domov
- existujúce napojenie na nadradený dopravný systém štátnych ciest a vybudovaná sieť miestnych komunikácií
- čiastočne vybudovaná technická infraštruktúra – vodovod elektrická energia, plyn, telekomunikácie

- rozpočet obce umožňuje realizáciu alebo aspoň spolufinancovanie investičných akcií
- plánovacie nástroje – územný plán obce a program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre koncepčný a kvalifikovaný rozvoj obce

Ľudské / sociálne zdroje

- rozvoj potenciálu detí a mládeže – v rámci ZŠ, športového klubu
- kultúrne pamiatky v obci
- súdržnosť miestnej komunity, záujem obyvateľov o dianie v obci

2.7.2 Analýza problémov

Analýza problémov pomenúva hlavné nedostatky (disparity), na riešenie ktorých sa treba zamerať. Vychádza zo SWOT analýzy a dopĺňa ju o ďalšie faktory, ktoré nemožno zaradiť medzi slabé stránky. Okrem primárneho problému sú predmetom analýzy aj ich následky (súčasný, resp. potenciálny). Výsledky analýzy sú dôležité pre stanovenie kľúčových oblastí, ktoré vyžadujú prioritné riešenie a výber vhodných projektov, aktivít a opatrení, ktoré by tieto problémy pomohli eliminovať.

Hlavné problémy a ich následky:

- chýbajúca kanalizácia → riziko znečistenia životného prostredia, nízky štandard bývania
- nedostatok pracovných príležitostí → nízka životná úroveň kúpyschopnosť obyvateľstva, vyššie riziko sociálnych problémov a výskytu sociopatologických javov → odchod obyvateľov za prácou mimo obce
- nerozvinuté služby pre cestovný ruch → nízka atraktivita pre návštevníkov obce → pokračovanie hospodárskeho úpadku
- znižovanie počtu spojov, zlý stav miestnych komunikácií → nevyhovujúca dostupnosť → nízka atraktivita pre bývanie i podnikanie
- chýbajúce chodníky a cyklotrasy → riziko dopravných kolízií, ohrozenie chodcov a cyklistov
- nepriaznivý stavebnotechnický stav niektorých budov občianskej vybavenosti → následok: nízky hygienický štandard, vysoké nároky na spotrebu energie
- nízka ekologická stabilita územia → vyššia pravdepodobnosť výskytu živelných pohrôm, vyčerpanie ekologických potenciálov krajiny, obmedzené možnosti pre rekreáciu v krajine
- nedostatok možností pre spoločenské aktivity → znižovanie súdržnosti miestnej komunity
- nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve → nezaujímajú o podnikanie v poľnohospodárstve → neudržiavaná krajina

3. Strategická časť

3.1 Opis stratégie a rozvojových priorít

Hlavné smerovanie stratégie

V prípade obce Hronovce sa stratégia zameriava na elimináciu problémov obce a ohrození vyplývajúcich z externého prostredia. Potrebné je presadzovať komplexnú a vyváženú stratégiu rozvoja, ktorá bude sledovať nasledujúce prioritné ciele:

A – Obec s kvalitnou infraštruktúrou a životným prostredím

B – Dynamicky sa rozvíjajúca obec

C – Obec s identitou a pestrým spoločenským životom

Ad. A

Kvalitná a všestranne rozvinutá infraštruktúra je základným predpokladom kvality bývania a života v obci. Od nej závisí, či sa obci podarí pritiahnuť nových obyvateľov a či obyvatelia budú ochotní v obci zotrvať. Tento faktor je podstatný aj pre rozvoj podnikania. Z hľadiska technickej infraštruktúry je prioritou vybudovanie kanalizácie, potrebné je zlepšiť stav verejných budov a stav dopravnej infraštruktúry.

V obci a jej okolí je deficit prvkov prírodného charakteru. Pri realizácii ekostabilizačných opatrení v zmysle návrhov územného plánu obce a výsadbe zelene v obci je treba okrem ekologického hľadiska brať do úvahy aj estetické aspekty. Líniová zeleň by sa mala vysadiť a revitalizovať aj v zastavanom území.

Ad. B

Značným problémom je nedostatok pracovných príležitostí v obci i celom regióne. Je preto potrebné aktívne podporovať drobné podnikanie a hľadať aj spôsoby ako prilákať väčšieho investora. Rozvoj je však vhodné zamerať aj na rozvoj cestovného ruchu vo väzbe na atraktívne prostredie v blízkosti Hrona – osobitný potenciál rozvoja tu majú športový rybolov, cykloturistika, vodná turistika.

Počet obyvateľov obce sa v posledných rokoch stabilizoval a v prípade naštartovania hospodárskeho rozvoja je možné očakávať aj vyšší záujem o bývanie v obci. Je teda treba podporovať individuálnu bytovú výstavbu a ponúkať aj cenovo dostupné nájomné bývanie.

Ad. C

Pestrý kultúrno-spoločenský život je dôležitým predpokladom udržiavania spolupatričnosti obyvateľov a budovania miestneho povedomia. Pokračovať treba v osvedčených aktivitách a udržiavať vyvážené spektrum podujatí, vyprofilovať ponuku rôznych podujatí, ktoré by boli v priebehu roka rovnomerne rozložené a oslovovali by viaceré vekové skupiny. Odporúča sa uskutočňovať propagáciu podujatí a ich vzájomnú koordináciu medzi okolitými obcami vydávaním kalendára podujatí.

Identitu obce môže vhodne posilniť prezentácia histórie a tradícií – obnova kultúrnej pamiatky (kostola), zriadenie obecného múzea, či vydanie publikácie o histórii obce.

Dôležité je tiež rozvíjať aktívnu komunikáciu s občanmi – usporiadaním spoločných akcií, podporou činnosti spolkov a združení a tiež s použitím progresívnych informačných kanálov.

3.2 Strategická vízia obce

Stratégiu rozvoja obce Hronovce reprezentuje celková vízia obce (globálny cieľ) naznačujúca ideál rozvoja do budúcnosti. Má podobu motto – výroku opisujúceho ideálny cieľový stav ku koncu návrhového obdobia.

Vízia obce Hronovce r. 2020:

„Hronovce budú dynamicky sa rozvíjajúcou obcou, s kompletne vybudovanou infraštruktúrou i príjemným miestom na bývanie v kontakte s prírodou pri rieke Hron.“

3.3 Strategické ciele

Strategické ciele nemajú charakter konkrétnych návrhov, ale reprezentujú istú filozofiu prístupu k riešeniu problémov, naznačenú v strategickej vízii. V hierarchii strategického plánu obce Hronovce reprezentujú ciele druhého rádu. Strategické ciele sú špecifické – t.j. sú viazané na menší počet prioritných cieľov:

A – Obec s kvalitnou infraštruktúrou a životným prostredím

B – Dynamicky sa rozvíjajúca obec

C – Obec s identitou a pestrým spoločenským životom

Strategické ciele pre Prioritný cieľ A. Obec s kvalitnou infraštruktúrou a životným prostredím

Cieľ A.1 Ekologické riešenie odvádzania odpadových vôd
aktivity:

- A.1.1 Výstavba splaškovej kanalizácie

Cieľ A.2 Zlepšenie stavu miestnej dopravnej infraštruktúry
aktivity:

- A.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií
- A.2.2 Rekonštrukcia chodníkov
- A.2.3 Výstavba nových chodníkov

Cieľ A.3 Zlepšenie stavu verejných budov

aktivity:

- A.3.1 Rekonštrukcia a modernizácia budovy obecného úradu
- A.3.2 Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu
- A.3.3 Rekonštrukcia materskej školy

Cieľ A.4 Zvýšenie krajinnoekologických kvalít územia

aktivity:

- A.4.1 Revitalizácia a výsadba vetrolamov a stromoradií v katastri
- A.4.2 Plánovitá výsadba uličnej zelene

Cieľ A.5 Zlepšenie stavu miestnej technickej infraštruktúry

aktivity:

- A.5.1 Obnova miestneho rozhlasu a jeho ústredne
- A.5.2 Modernizácia verejného osvetlenia

Strategické ciele pre Prioritný cieľ B. Dynamicky sa rozvíjajúca obec

Cieľ B.1 Rozširovanie podnikateľských aktivít

aktivity:

- B.1.1 Podpora podnikania a samozamestnanosti obyvateľov
- B.1.2 Katalóg objektov vhodných na podnikanie
- B.1.3 Podpora vzniku priemyselného parku

Cieľ B.2 Cenovo dostupné bývanie

aktivity:

- B.2.1 Výstavba nájomných bytov

Cieľ B.3 Podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby

aktivity:

- B.3.1 Vybudovanie prístupových komunikácií v nových stavebných lokalitách
- B.3.2 Vybudovanie inžinierskych sietí v nových stavebných lokalitách

Cieľ B.4 Vybudovanie materiálnej základne cestovného ruchu

aktivity:

- B.4.1 Vytvorenie rekreačnej zóny športového rybolovu pri vodnej ploche
- B.4.2 Zriadenie ubytovne v budove starého mlyna

Cieľ B.5 Vytvorenie možností pre cykloturistiku

aktivity:

- B.5.1 Regionálna cyklistická trasa Želiezovce - Štúrovo
- B.5.2 Sieť miestnych cyklotrás

Strategické ciele pre Prioritný cieľ C. Obec s identitou a pestrým spoločenským životom

Cieľ C.1 Oživenie kultúrno-spoločenského života

aktivity:

- C.1.1 Udržiavanie vyváženého spektra podujatí a aktivít kultúrno-spoločenského života
- C.1.2 Oblasťný kalendár podujatí
- C.1.3 Organizovanie splavov, turistických akcií, rybárskych pretekov

Cieľ C.2 Prezentácia histórie a tradícií obce

aktivity:

- C.2.1 Obnova kultúrnej pamiatky - kostola
- C.2.2 Zriadenie obecného múzea
- C.2.3 Vydanie publikácie / DVD o obci

Cieľ C.3 Podpora činnosti spolkov, združení

aktivity:

- C.3.1 Obnovenie dobrovoľného hasičského zboru
- C.3.2 Prenájom vhodných priestorov záujmovým združeniam

Cieľ C.4 Posilnenie environmentálneho povedomia obyvateľov

aktivity:

- C.4.1 Akcie spoločného skrášľovania obce

Cieľ C.5 Efektívne informovanie obyvateľov a návštevníkov obce

aktivity:

- C.5.1 Doplnenie obsahu a permanentná aktualizácia webstránky obce
- C.5.2 Systém elektronickej komunikácie s občanmi
- C.5.3 Vydávanie obecného občasníka

4. Implementačná / programová časť

4.1 Plány opatrení a aktivít pre prioritné oblasti rozvojovej stratégie

Pre každú prioritnú oblasť je zostavený tzv. akčný plán, ktorý tvorí súbor konkrétnych, **opatrení, aktivít, resp. projektov** smerujúcich k naplneniu globálnych a strategických cieľov obce Hronovce. Akčné plány dodávajú dlhodobej a abstraktnejšie ponímanej stratégii žiadúci operatívny aspekt tým, že ju transformujú do konkrétnych praktických krokov. Preto sa týkajú kratšieho obdobia, ich plánovací horizont je približne 3 – 5 rokov, s výnimkou aktivít permanentného charakteru. V niektorých prípadoch sa počíta s neskorším začiatkom realizácie (v druhom slede), po splnení istých nevyhnutných podmienok.

Akčné plány obsahujú prvky operatívnej úrovne rôzneho druhu:

- aktivity – sú neinvestičného charakteru, často s predpokladom permanentného priebehu
- opatrenia – sú špecifické aktivity zamerané zvyčajne na elimináciu negatívneho javu alebo problému
- projekty – predstavujú investičné akcie prípadne aj komplexné časovo ohraničené akcie neinvestičného charakteru; sú rámcovými projektmi, t.j. nie podrobnými realizačnými projektmi

Ku každému projektu/aktivite/opatreniu je pripojená charakteristika (v podobe skrátených projektových fišov), ktorá obsahuje nasledujúce položky:

- stručný opis
- odôvodnenie prínosu pre obec a pre splnenie jedného alebo viacerých strategických cieľov (väzba na cieľ)
- určenie zodpovedného subjektu (organizačného garanta) a spolupracujúcich subjektov
- približné obdobie realizácie – s rozdelením na projekty I. sledu (2014-2017), II. sledu (2018-2020) a výhľad (po roku 2020)
- špecifikáciu potrebných postupových krokov (čiastkových aktivít/opatrení) podmieňujúcich realizáciu - len v prípade rozsiahlejších projektov
- stanovenie spôsobu financovania
- odhad nákladov (nemožno zamieňať s presným rozpočtom alebo plánom financovania)
- indikátory úspešnosti – v podobe merateľných kvantitatívnych ukazovateľov – len ak nie je účelné posudzovať splnenie projektu v zmysle jeho popisu v stanovenom čase

Rámcové projekty, pri ktorých sa bude žiadať o finančný príspevok z fondov EÚ, sa následne podrobnejšie rozpracujú v zmysle požiadaviek riadiacich orgánov príslušných operačných programov (stanovených v programových doplnkoch operačných programov).

4.1.1 Opatrenia a aktivity pre Prioritný cieľ A. Obec s kvalitnou infraštruktúrou a životným prostredím

A.1.1 Výstavba splaškovej kanalizácie

Opis: Projektovo je pripravená výstavba splaškovej kanalizácie v celom zastavanom území obce. Splaškové vody z obcí Hronovce, Pohronský Ruskov a Čata budú čistené v čistiarni odpadových vôd Čata.

Väzba na cieľ: A.1 Ekologické riešenie odvádzania odpadových vôd

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 6 mil. Eur

Financovanie: fondy EÚ

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: pokrytie 100% domácností kanalizáciou

Dôležitosť: *****

A.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Opis: Miestne komunikácie, ktoré nemajú vyhovujúce technické parametre – nerovnosti vozovky, líniové a bodové závady, budú postupne rekonštruované. Rekonštrukcia komunikácií musí byť časovo koordinovaná s výstavbou kanalizácie.

Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie stavu miestnej dopravnej infraštruktúry

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 30 tis. € / 100 m

Financovanie: obec, dotácie ŠR, fondy EÚ

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: rekonštrukcia min 1500 m miestnych komunikácií

Dôležitosť: *****

A.2.2 Rekonštrukcia chodníkov

Opis: Navrhuje sa rekonštrukcia existujúcich chodníkov v obci prevažne pozdĺž cesty I. triedy v úsekoch, ktoré majú nevyhovujúce parametre.

Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie stavu miestnej dopravnej infraštruktúry

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 100 tis. Eur

Financovanie: obec, fondy EÚ, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: rekonštrukcia min. 1500 m chodníkov

Dôležitosť: ***

A.2.3 Výstavba nových chodníkov

Opis: Predpokladá sa výstavba chodníkov v obci pozdĺž cesty I. triedy v miestnej časti Čajakovo, ako aj pozdĺž niektorých hlavných obslužných komunikácií.

Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie stavu miestnej dopravnej infraštruktúry

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 100 tis. Eur

Financovanie: obec, fondy EÚ, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: výstavba min. 1500 m chodníkov

Dôležitosť: ****

A.3.1 Rekonštrukcia a modernizácia budovy obecného úradu

Opis: Exteriér aj interiér budovy obecného úradu bude kompletne rekonštruovaný a prispôsobený aktuálnym potrebám. Stavebné práce sa uskutočnia na základe projektovej dokumentácie.

Väzba na cieľ: A.3 Zlepšenie stavu verejných budov

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 80 tis. Eur

Financovanie: obec, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ***

A.3.2 Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu

Opis: Objekt kultúrneho domu s príslušnými priestranstvami bude kompletne rekonštruovaný a prispôsobený aktuálnym potrebám, vrátane stavebného rozšírenia. Stavebné práce sa uskutočnia na základe projektovej dokumentácie.

Väzba na cieľ: A.3 Zlepšenie stavu verejných budov

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 120 tis. Eur

Financovanie: obec, fondy EÚ, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ****

A.3.3 Rekonštrukcia materskej školy

Opis: Vzhľadom k rastu počtu detí v posledných rokoch je potrebné uskutočniť komplexnú rekonštrukciu budovy materskej školy. Stavebné práce sa uskutočnia na základe projektovej dokumentácie.

Väzba na cieľ: A.3 Zlepšenie stavu verejných budov

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 60 tis. Eur

Financovanie: obec, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ****

A.4.1 Revitalizácia a výsadba vetrolamov a stromoradií v katastri

Opis: Pre zvýšenie krajinnoeekologických kvalít územia je potrebné zvýšiť podiel zelene a zlepšiť štruktúru využitia pôdy výsadbou plôch krajinskej zelene. Na výsadbu líniovej zelene je vhodné využiť plochy pozdĺž hraníc honov. Ekostabilizačné opatrenia by sa mali realizovať na základe návrhu miestneho územného systému ekologickej stability, ktorý je súčasťou územného plánu obce.

Väzba na cieľ: A.4 Zvýšenie krajinnoeekologických kvalít územia

Zodpovedný subjekt: poľnohosp. subjekty, obec

Náklady:

Financovanie: poľnohosp. subjekty, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti: revitalizácia min 5 km líniovej zelene

Dôležitosť: **

A.4.2 Plánovitá výsadba uličnej zelene

Opis: Na hlavných obslužných uliciach sa navrhuje výsadba stromových alejí, resp. líniovej zelene v zmysle územného plánu obce. Pre zvýšenie priestorovej diverzity je okrem líniovej zelene vhodné dotvoriť aj plošné útvary zelene s oddychovou funkciou.

Väzba na cieľ: A.4 Zvýšenie krajinnoekologických kvalít územia

Zodpovedný subjekt: obec, vlastníci nehnuteľností

Náklady:

Financovanie: obec, vlastníci nehnuteľností

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ****

A.5.1 Obnova miestneho rozhlasu a jeho ústredne

Opis: Nadzemné vedenia, amplióny a vysielacie pracovisko (ústredňa) budú kompletne modernizované.

Väzba na cieľ: A.5 Zlepšenie stavu miestnej technickej infraštruktúry

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 40 tis. €

Financovanie: obec, fondy EÚ

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: **

A.5.2 Modernizácia verejného osvetlenia

Opis: S cieľom znížiť spotrebu energie na prevádzku verejného osvetlenia obec uskutoční celoplošnú výmenu lúč za úspornejšie typy (LED svietidlá).

Väzba na cieľ: A.5 Zlepšenie stavu miestnej technickej infraštruktúry

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, fondy EÚ

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: zníženie energetickej náročnosti o 15%

Dôležitosť: **

4.1.2 Opatrenia a aktivity pre Prioritný cieľ B. Dynamicky sa rozvíjajúca obec

B.1.1 Podpora podnikania a samozamestnanosti obyvateľov

Opis: Zavedie sa systém motivácie občanov obce na začatie podnikania v segmente služieb a maloobchodu. Ako nástroje motivácie do úvahy pripadajú: krátkodobé úľavy na dani z nehnuteľností, oslovenie potenciálnych podnikateľov z radov miestnych občanov a pod.

Väzba na cieľ: B.1 Rozširovanie podnikateľských aktivít

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: –

Financovanie: –

Obdobie realizácie: I./II. sled

Indikátory úspešnosti: min. 5 nových podnikateľov

Dôležitosť: ***

B.1.2 Katalóg objektov vhodných na podnikanie

Opis: Do registra / katalógu budú zaradené všetky voľné pozemky, budovy, opustené haly či iné priestory vhodné na podnikanie. Register / katalóg bude informovať podnikateľov zo širokého okolia o možnostiach umiestnenia ich výroby v obci.

Väzba na cieľ: B.1 Rozširovanie podnikateľských aktivít

Zodpovedný subjekt: obec v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností

Náklady: –

Financovanie: obec

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: zaradenie min. 10 objektov do registra

Dôležitosť: **

B.1.3 Podpora vzniku priemyselného parku

Opis: Obec bude vyvíjať aktivity na získanie investora so záujmom o výstavbu a prevádzku priemyselnej zóny s ľahkou priemyselnou výrobou. Priemyselný park bude lokalizovaný na ploche vymedzenej v územnom pláne obce.

Väzba na cieľ: B.1 Rozširovanie podnikateľských aktivít

Zodpovedný subjekt: obec v spolupráci s RRA, SARIO

Náklady:

Financovanie: obec, dotácia ŠR

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: vytvorenie min. 50 pracovných miest

Dôležitosť: *****

B.2.1 Výstavba nájomných bytov

Opis: Pre skupiny obyvateľov, ktoré nedisponujú dostatočným počiatočným kapitálom na kúpu bytu, vznikne výstavbou bytových domov alternatíva voči individuálnej bytovej výstavbe rodinných domov dostupných len pre vyššie príjmové skupiny. Takto je možné stabilizovať v obci mladších ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Väzba na cieľ: B.2 Cenovo dostupné bývanie

Zodpovedný subjekt: obec, príp. súkromný investor

Náklady:

Financovanie: dotácie, ŠFRB

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ****

B.3.1 Vybudovanie prístupových komunikácií v nových stavebných lokalitách

Opis: Výstavba spevnených prístupových komunikácií a vnútorných obslužných komunikácií sa zrealizuje na pozemkoch, ktoré územný plán obce vymedzuje pre bytovú výstavbu, v predstihu pred zahájením výstavby rodinných domov.

Väzba na cieľ: B.3 Podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby

Zodpovedný subjekt: vlastníci pozemkov v spolupráci s obcou

Náklady: 70 tis. Eur / 100 m

Financovanie: obec v spolupráci s investormi

Obdobie realizácie: I./II. sled

Indikátory úspešnosti: vybudovanie asfaltových / betónových komunikácií vo všetkých nových stavebných lokalitách

Dôležitosť: **

B.3.2 Vybudovanie inžinierskych sietí v nových stavebných lokalitách

Opis: Výstavba všetkých inžinierskych sietí (vodovod, plynovod, elektrorozvody, kanalizácia) sa zrealizuje na pozemkoch, ktoré územný plán obce vymedzuje pre bytovú výstavbu, v predstihu pred zahájením výstavby rodinných domov.

Väzba na cieľ: B.3 Podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby

Zodpovedný subjekt: vlastníci pozemkov v spolupráci s obcou

Náklady: 50 tis. Eur / 100 m

Financovanie: obec v spolupráci s investormi

Obdobie realizácie: I./II. sled

Indikátory úspešnosti: vybudovanie všetkých inžinierskych sietí vo všetkých nových stavebných lokalitách

Dôležitosť: **

B.4.1 Vytvorenie rekreačnej zóny športového rybolovu pri vodnej ploche

Opis: Pri mŕtvom ramene sa postupne vybuduje zóna rekreácie v krajine s oddychovými priestranstvami, možnosťami pre športový rybolov a ďalšími atrakciami, vrátane ubytovania (projekt B.4.2).

Väzba na cieľ: B.4 Vybudovanie materiálnej základne cestovného ruchu

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, súkromné zdroje, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: *****

B.4.2 Zriadenie ubytovne v budove starého mlyna

Opis: V budove starého mlyna pri mŕtvom ramene Hrona sa rekonštrukciou a adaptáciou objektu vybuduje turistická ubytovňa.

Väzba na cieľ: B.4 Vybudovanie materiálnej základne cestovného ruchu

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, súkromné zdroje, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ****

B.5.1 Regionálna cyklistická trasa Želiezovce - Štúrovo

Opis: Vybuduje a vyznačí sa regionálna cyklistická trasa regionálneho významu Želiezovce - Štúrovo. Trasa sa upresní v projektovej dokumentácii (pozdĺž Hrona alebo pozdĺž železnice)

Väzba na cieľ: B.5 Vytvorenie možností pre cykloturistiku

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: vybudovanie 5 km cyklotrasy

Dôležitosť: ***

B.5.2 Sieť miestnych cyklotrás

Opis: Po spevnených účelových komunikáciách v katastrálnych územiach obce Hronovce sa navrhuje vyznačenie / vybudovanie siete miestnych cyklotrás: Hronovce – Domašská kolónia – Keť, Hronovce – Veľký Dvor, Hronovce – Šalov.

Väzba na cieľ: B.5 Vytvorenie možností pre cykloturistiku

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, dotácie ŠR

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti: vyznačenie 10 km cyklotrás

Dôležitosť: *

4.1.3 Opatrenia a aktivity pre Prioritný cieľ C. Obec s identitou a pestrým spoločenským životom

C.1.1 Udržiavanie vyváženého spektra podujatí a aktivít kultúrneho a spoločenského života

Opis: Obec v spolupráci s miestnymi organizáciami bude zostavovať pestrý a vyvážený program kultúrnych a spoločenských podujatí s ohľadom na záujmy rôznych cieľových a vekových skupín obyvateľov. Potrebne je udržanie a podporovanie tradičných a osvedčených aktivít, pri každoročnej inovácii a obmene niektorých podujatí.

Väzba na cieľ: C.1 Oživenie kultúrno-spoločenského života

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, granty, sponzori

Obdobie realizácie: priebežne

Indikátory úspešnosti: aspoň 4 podujatia ročne

Dôležitosť: ***

C.1.2 Oblastný kalendár podujatí

Opis: Obec by v spolupráci s miestnymi organizáciami / skupinami mohla vydávať Kalendár podujatí so zoznamom kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, ktorý sa bude distribuovať aj v okolitých obciach. Optimálne by Kalendár podujatí mohol informovať aj o kultúrnom a spoločenskom dianí v okolitých obciach mikroregiónu.

Väzba na cieľ: C.1 Oživenie kultúrno-spoločenského života

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, sponzori

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: zvýšenie návštevnosti podujatí o 20%

Dôležitosť: **

C.1.3 Organizovanie splavov, turistických akcií, rybárskych pretekov

Opis: Vo väzbe na krajinné prostredie budú organizované akcie v oblasti cestovného ruchu, napr. splavy na Hrone, rybárske preteky na mŕtvom ramene a pod.

Väzba na cieľ: C.1 Oživenie kultúrno-spoločenského života

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec, sponzori

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti: aspoň 2 podujatia ročne

Dôležitosť: **

C.2.1 Obnova kultúrnej pamiatky - kostola

Opis: V rámci projektu sa obnoví kostol sv. Salvátora, ktorý je v Ústrednom zozname pamiatkového fondu zapísaný ako národná kultúrna pamiatka.

Väzba na cieľ: C.2 Prezentácia histórie a tradícií obce

Zodpovedný subjekt: obec v spolupráci s pamiatkovým ústavom

Náklady:

Financovanie: obec, sponzori, dotácie

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ***

C.2.2 Zriadenie obecného múzea

Opis: V tradičnom sedliackom dome bude zriadené múzeum s prezentáciou histórie obce Hronovce, s expozíciami dokumentujúcimi tradičný spôsob života.

Väzba na cieľ: C.2 Prezentácia histórie a tradícií obce

Zodpovedný subjekt: občianske združenie Ferenca Dudicha

Náklady:

Financovanie: obec, sponzori, dotácie

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ****

C.2.3 Vydanie publikácie / DVD o obci

Opis: Na základe existujúcich prameňov sa spracuje prezentačná publikácia o obci, ktorá okrem historických údajov bude obsahovať aj informácie o súčasnom dianí v obci,

prípadne o rozvojových zámeroch. Publikácia by mala byť spracovaná pútavou formou, prístupnou laickej verejnosti. Publikáciu je možné vydať v klasickej knižnej forme a tiež ako multimediálnu prezentáciu (na CD / DVD), spolu s ďalšími prezentačnými materiálmi a upomienkovými predmetmi.

Väzba na cieľ: C.2 Prezentácia histórie a tradícií obce

Zodpovedný subjekt: obec v spolupráci s OZ Ferenca Dudicha

Náklady:

Financovanie: obec, sponzori

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: ****

C.3.1 Obnovenie dobrovoľného hasičského zboru

Opis: Obec zriadi dobrovoľný hasičský zbor a zabezpečí jeho vybavenie potrebnou technikou.

Väzba na cieľ: C.3 Podpora činnosti spolkov, združení

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: *

C.3.2 Prenájom vhodných priestorov záujmovým združeniam

Opis: Obec (okrem prípadných finančných príspevkov na činnosť) bude podporovať existujúce i novovznikajúce záujmové združenia, spolky a súbory poskytnutím vhodných priestorov.

Väzba na cieľ: C.3 Podpora činnosti spolkov, združení

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady:

Financovanie: obec

Obdobie realizácie: I./II. sled

Indikátory úspešnosti: zvýšenie činnosti združení / spolkov

Dôležitosť: **

C.4.1 Akcie spoločného skrášľovania obce

Opis: Zámerom je každoročne organizovať akcie čistenia a skrášľovania obce a účasť podporiť propagáciou v obecnom rozhlase, prípadne prostredníctvom informačného letáku, ako aj paralelnými súťažnými akciami a osvetovými aktivitami (napr. sprievodná akcia v kultúrnom dome, v spolupráci so ZŠ).

Väzba na cieľ: C.4 Posilnenie environmentálneho povedomia obyvateľov

Zodpovedný subjekt: obec v spolupráci s obyvateľmi, ZŠ

Náklady: –

Financovanie: –

Obdobie realizácie: každoročne

Indikátory úspešnosti: min. 1 akcia ročne

Dôležitosť: **

C.5.1 Doplnenie obsahu a permanentná aktualizácia webstránky obce

Opis: Informačný obsah je potrebné rozšíriť, prípadne zaviesť interaktívne funkcie (riadené diskusné fórum), zverejňovanie rôznych dokumentov týkajúcich sa rozvoja obce. Aby si obyvatelia zvykli na stránke hľadať informácie, musí byť permanentne aktualizovaná a spracovaná príťažlivou formou, a podporovať aj funkcie e-governmentu. Súčasne by mala byť prezentačným nástrojom obce smerom vonok, vo vzťahu k potenciálnym návštevníkom).

Väzba na cieľ: C.5 Efektívne informovanie obyvateľov a návštevníkov obce

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 200 Eur ročne

Financovanie: obec

Obdobie realizácie: I. sled

Indikátory úspešnosti: zvýšenie návštevnosti stránky o 50%

Dôležitosť: ***

C.5.2 Elektronický informačný systém

Opis: Projekt zahŕňa vytvorenie informačného systému pre zlepšenie elektronickej komunikácie obce s občanmi (systém informovania prostredníctvom e-mailov, sms), geoinformačných systémov, investície do hardvérového a softvérového vybavenia.

Väzba na cieľ: C.5 Efektívne informovanie obyvateľov a návštevníkov obce

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 5000 €

Financovanie: obec, fondy EÚ

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: **

C.5.3 Vydávanie obecného občasníka

Opis: Aktuálne informácie o dianí v obci bude obec zabezpečovať prostredníctvom tlačeneho občasníka – popri ostatných informačných kanáloch (internetová stránka, miestny rozhlas, priamy kontakt).

Väzba na cieľ: C.5 Efektívne informovanie obyvateľov a návštevníkov obce

Zodpovedný subjekt: obec

Náklady: 1000 € / ročne

Financovanie: obec, sponzori

Obdobie realizácie: II. sled

Indikátory úspešnosti:

Dôležitosť: *

4.2 Organizačné a inštitucionálne zabezpečenie realizácie

Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. Definovanie konkrétnych rámcových projektov v podobe akčných plánov je len prvým krokom, prostredníctvom ktorého možno posunúť stratégiu bližšie k realizácii. V ďalšej fáze je potrebné sformovať organizačné štruktúry zabezpečujúce realizáciu cieľov. Takouto organizačnou štruktúrou môže byť napríklad špeciálna pracovná skupina alebo komisia obecného zastupiteľstva. Predmetom jej činnosti bude podnikať kroky smerujúce k realizácii projektov, pripravovať projekty a koordinovať aktivity účastníkov rozvojového procesu. Úlohou pracovnej skupiny nebude priamo realizovať jednotlivé projekty a opatrenia, ale koordinovať ich prípravu a súvisiace plánovacie procesy. Avšak vzhľadom k skutočnosti, že garantom väčšiny projektov je obec, možno predpokladať personálne prekrývanie činností administratívnych štruktúr miestnej samosprávy a pracovnej skupiny. Ďalšie praktické aspekty činnosti pracovnej skupiny sú opísané v kapitole 4.6.

Zodpovednosť za realizáciu jednotlivých aktivít, opatrení, projektov je definovaná v predchádzajúcej kapitole, kde pre každý projekt je stanovený subjekt zodpovedný za realizáciu, prípadne aj spolupracujúce subjekty. Vo väčšine prípadov je ako zodpovedný subjekt určená obec. Ďalšími významnými partnermi pri naplňovaní rozvojovej stratégie budú:

- miestni podnikatelia
- miestne spolky a organizácie

Viacere projekty a opatrenia majú regionálny dosah a nie je možné realizovať ich bez partnerstva/spolupráce s inými obcami alebo inými externými subjektmi ako napríklad:

- združenia obcí
- regionálna samospráva a nepodnikateľské subjekty
- centrálné orgány štátnej správy (MVDRR, MŽP)
- potenciálni investori

4.3 Časový harmonogram realizácie

Pre jednotlivé aktivity, opatrenia a projekty sú v kapitole 6 definované približné obdobia realizácie. Časový harmonogram realizácie rozlišuje 3 obdobia:

- I. sled (2014-2017)
- II. sled (2018-2020)
- výhľad (po roku 2020)

4.4 Finančné zabezpečenie realizácie a finančný plán

Mnohé aktivity a opatrenia predstavujú finančne náročné projekty. Je preto nevyhnutné identifikovať zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu.

Pre jednotlivé aktivity, opatrenia a projekty sú v programovej časti definované subjekty, ktoré ich budú financovať, ako aj odhadované náklady (pokiaľ ich bolo možné špecifikovať). Okrem toho pre vybrané kľúčové projekty, ktoré budú mať hlavný dopad na rozvoj obce a predpokladá sa ich kofinancovanie zo štrukturálnych fondov EÚ, bude pripravený podrobnejší rozpis nákladov v podobe finančnej tabuľky, vyhotovenej podľa metodologickej príručky MVDRR. Vzhľadom k tomu, že v aktuálnej fáze nie je možné výšku nákladov presne určiť, bude finančná tabuľka vyplnená dodatočne, vo fáze rozpracovania daného projektu a príprave žiadosti o finančný príspevok.

Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov, tak ako boli definované v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hronovce, budú v zásade pochádzať z troch zdrojov:

- verejné zdroje (obecný rozpočet, štátny rozpočet)
- súkromné zdroje
- fondy Európskej únie

Verejné zdroje

Ako ukázala analýza rozpočtovej situácie, zdroje obce aj v prípade optimálneho vývoja umožňujú realizovať len menšie investičné akcie. Pre väčšie projekty bude preto nutné získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov, predovšetkým z fondov EÚ.

Je samozrejme nutné počítať aj s variantom zamietnutia žiadosti o finančný príspevok. V takom prípade bude potrebné určiť náhradné zdroje financovania. Niektoré projekty je možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy rozložené na dlhšie časové úseky z obecného rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

V súčasnosti majú obce len minimálne možnosti získania grantov zo štátneho rozpočtu na rozvojové aktivity. Podporu investičných projektov obcí pri výstavbe obecných nájomných bytov je možné získať zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Od roku 2006 sa obnovili možnosti získania grantov na projekty zamerané na zlepšenie kvality životného prostredia z Environmentálneho fondu. Z tohto fondu sú financované aj projekty Programu obnovy dediny. Isté možnosti pre financovanie menších projektov v oblasti kultúry a športu vyplývajú z výziev vypisovaných samosprávnym krajom.

Súkromné zdroje

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formou investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor hľadá primárne ziskovú návratnosť, ich význam pre regionálny rozvoj spočíva

v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov.

Vzhľadom k obmedzenej investičnej sile ekonomických subjektov pôsobiacich v obci bude potrebné zamerať pozornosť aj na externé subjekty a aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov.

Pokiaľ ide o projekty a aktivity obsiahnuté v tomto dokumente, časť z nich počíta s príspevkami zo súkromných zdrojov, prípadne sa budú realizovať v spolupráci s verejným sektorom.

Fondy Európskej únie

Po vstupe SR do Európskej Únie sa obciam a ďalším subjektom otvorili možnosti získania dodatočných finančných prostriedkov z fondov EÚ v skrátenom programovom období 2004-2006. Regionálna politika EÚ sa usiluje vyrovnať rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity – prostredníctvom štrukturálnych fondov:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám
- Európsky sociálny fond (ESF) – podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, financovaním odbornej prípravy a systému podpory ich zamestnávania
- Európsky poľnohospodársky a garančný fond (EAGGF) – finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch
- Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG) – pre naše územie nie je relevantný

Pre zabezpečenie realizácie rozvojových projektov obce Hronovce sa počíta s využitím zdrojov z fondu ERDF, prípadne EAGGF.

V programovom období na roky 2014-2020 podľa pozičného dokumentu pre SR Európska komisia odporúča koncentrovať zdroje do 5 prioritných tematických oblastí:

- Podnikateľské prostredie podporujúce inovácie
- Infraštruktúra pre hospodársky rast a tvorbu pracovných miest
- Rast ľudského kapitálu a lepšia účasť na pracovnom trhu
- Udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- Moderná a odborná verejná správa

Tieto priority budú napĺňané prostredníctvom 6 operačných programov:

- Výskum a inovácie (MŠVVŠ SR)
- Integrovaná infraštruktúra (MDVRR SR)
- Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia (MPSVR SR)
- Kvalita životného prostredia (MŽP SR)
- Integrovaný ROP (MPaRV SR)

- Efektívna verejná správa (MV SR)

V rámci Integrovaného ROP sú z hľadiska podpory miestneho rozvoja relevantné nasledovné priority:

- IP 1.2 – ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva
- IP 1.3 – opatrenia na zlepšenie mestského prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie miery znečistenia ovzdušia (výstavba obecných nájomných bytov, rozširovanie nových areálov a prvkov zelene)
- IP 1.4 – posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T (rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy, prvky upokojuvania dopravy)
- IP 1.5 – rozvoj ekologicky priaznivých a nízko uhlíkových dopravných systémov (verejná prímestská osobná doprava, cyklistické chodníky)
- IP 1.7 – podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území (úprava verejných priestranstiev, zeleň v obciach a mestách, podpora podnikania obcí, obecné nájomné bývanie, rekonštrukcia chodníkov, miestnych komunikácií)
- IP 1.8 – investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy (rekonštrukcia a modernizácia materských škôl, základných škôl, odborného vzdelávania)

Okrem štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu poskytuje EÚ aj možnosť uchádzať sa o prostriedky aj prostredníctvom programov Interact a Urbact.

Finančná tabuľka pre vybrané projekty*

Rok / Opatrenie (projekt)	Opráv. náklady v Eur A=B+H+ CH	Verejné zdroje						Súkrom. zdroje H	EIB CH
		VZ spolu B=C+D	Fond EÚ C	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu D=E+F+G	Štátny rozpočet E	Regionál. zdroje F	Miestne zdroje G		
2014 Σ									
2015 Σ									
2016 Σ									
2017 Σ									
2018 Σ									

Rok /	Opráv. náklady	Verejné zdroje						Súkrom. zdroje	EIB
Opatrenie (projekt)	v Eur	VZ spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje				H	CH
	A=B+H+ CH	B=C+D	C	Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionál. zdroje	Miestne zdroje		
				D=E+F+G	E	F	G		
2019 Σ									
2020 Σ									
Spolu Σ									

* tabuľka sa upresní na základe detailných rozpočtov projektov

4.5 Určenie indikátorov úspešnosti

Indikátory úspešnosti sú priradené k aktivitám, opatreniam a rámcovým projektom v kap. 4.1. Indikátory úspešnosti majú zväčša charakter kvantitatívnych (merateľných) ukazovateľov definujúcich cieľové hodnoty, ktoré sa majú dosiahnuť, aby bolo možné považovať nadradené strategické ciele za splnené. V prípade, ak nie je účelné posudzovať ich splnenie prostredníctvom kvantitatívnych charakteristík, sú určené kvalitatívne (opisné) ukazovatele, resp. ich možno považovať za splnené, ak sa realizovali v rozsahu opísanej aktivity/projektu v stanovenom čase (v tomto prípade nie sú merateľné ukazovatele osobitne definované).

Indikátory úspešnosti sú podkladom pre monitorovanie plnenia strategického plánu.

4.6 Praktické pokyny pre spravovanie programového dokumentu

Monitorovanie plnenia strategického plánu

Úloha monitorovať zmeny v smerovaní vývoja obce, zmeny vonkajších podmienok rozvoja, ako aj nové požiadavky obyvateľov a ďalších cieľových skupín (návštevníkov, podnikateľov) bude delegovaná na organizačné štruktúry (pracovnú skupinu) zodpovedné za implementáciu strategického plánu.

Pracovná skupina by sa mala schádzať na spoločných stretnutiach približne raz za rok. Na stretnutí by sa zhodnotilo plnenie plánu, doterajší postup realizácie a prediskutovali a odsúhlasili zmeny v pláne.

Príprava operatívnych plánov na nasledujúci kalendárny rok

Pre každý kalendárny rok, vo väzbe na prípravu rozpočtu a zasadnutie pracovnej skupiny, odporúčame pripraviť operatívny plán. Operatívny plán by pre jednotlivé aktivity, opatrenia a rámcové projekty podrobne definoval úlohy a kroky potrebné pre ich realizáciu v danom roku. To je obzvlášť vhodné v prípade viacročných projektov. Verejnosť by mala byť o plnení ročných operačných plánov informovaná formou každoročných správ.

Sledovanie úspešnosti plnenia programového dokumentu a jeho aktualizácia

Skutočnosti zistené pri monitorovaní budú slúžiť pre uskutočnenie revízie aktuálnosti strategických cieľov, čo môže viesť k ich prípadnému prehodnoteniu. Obdobne by sa mal aktualizovať aj katalóg projektov – úspešne zavŕšené projekty by mali byť priebežne nahradzované novými projektmi, podporujúcimi kontinuitu v dosahovaní stanovených cieľov. Plánované projekty a aktivity možno považovať za splnené, ak boli realizované v opísanom rozsahu a v stanovenom čase, ktoré sú ekvivalentom ukazovateľov úspešnosti projektu.

Po uplynutí plánovacieho horizontu v roku 2020 sa odporúča vypracovanie nového strategického programového dokumentu. Potrebu rozsiahlejšej aktualizácie môže vyvolať

i závažnejšia zmena vonkajších podmienok. Na základe operačných programov budúceho programovacieho obdobia by sa mala preveriť kompatibilita navrhovaných opatrení a aktivít s prioritami a opatreniami nových sektorových operačných programov, ako aj nové možnosti financovania projektov a tomu prispôbiť výber nových projektov.

Dokladovanie súladu projektu / aktivity s programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

V prípade uchádzania sa o finančnú podporu na projekty z fondov Európskej únie a z iných verejných fondov je obvykle potrebné dokladovať súlad projektu s cieľmi a opatreniami miestnej rozvojovej stratégie, ktorým je program hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Súlad dokladujú žiadatelia z verejného sektora (obec), ako aj zo súkromného sektora (podnikatelia).

Komunikácia so samosprávnym krajom

Pre úspešnú realizáciu viacerých navrhnutých projektov je dôležité získanie podpory kompetentných regionálnych štruktúr – krajského samosprávneho orgánu a/alebo regionálnej rozvojovej agentúry. Vo fáze realizácie a aktualizácie programu rozvoja sa odporúča oboznamovať samosprávny kraj so základnými informáciami o vybraných kľúčových projektoch a aktivitách, pri ktorých sa počíta so získaním finančného príspevku z fondov EÚ.

5. Väzby na nadradené plánovacie a programové dokumenty

5.1 Väzby programového dokumentu na priority a ciele Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja

Prehľad navrhovaných priorít, cieľov a opatrení (relevantné z hľadiska PHSR obce Hronovce sú vyznačené podčiarknutím):

- Priorita I. Hospodárstvo
 - Strateg. cieľ Dlhodobo stabilný ekonomický vývoj založený na diverzifikovanej štruktúre s prevahou odvetví produkujúcich vysokú pridanú hodnotu a odvetví využívajúcich endogénne zdroje kraja. Ekonomickou výkonnosťou bude kraj patriť do prvej polovice v rámci Slovenskej republiky.
 - Špec. cieľ 1 Podpora výskumu a vývoja vrátane transferu výsledkov a technológií do praxe
 - Opatrenie 1.1 Rozvoj a podpora výskumných, technologických centier, parkov a inkubátorov
 - Opatrenie 1.1 Rozvoj a podpora výskumných, technologických centier, parkov a inkubátorov
 - Opatrenie 1.2 Posilnenie spolupráce vedeckých a výskumných inštitúcií vrátane vysokých škôl s komerčnou sférou so zameraním na aplikovaný výskum
 - Špec. cieľ 2 Vytváranie podmienok pre príchod nových investorov a rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty
 - Opatrenie 2.1 Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón
 - Opatrenie 2.2 Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty
 - Špec. cieľ 3 Podpora malého a stredného podnikania
 - Opatrenie 3.1 Podpora malého a stredného podnikania so zreteľom na podporu výrobných aktivít
 - Opatrenie 3.2 Vytvorenie systému na poskytovanie informácií a poradenstva pre rozvoj výrobných aktivít na území kraja
 - Špec. cieľ 4 Podpora cestovného ruchu
 - Opatrenie 4.1 Skvalitnenie služieb a infraštruktúry pre podporu rozvoja cestovného ruchu
 - Opatrenie 4.2 Tvorba produktov cestovného ruchu a ich propagácia
 - Špec. cieľ 5 Využitie energetického potenciálu kraja
 - Opatrenie 5.1 Podpora využívania vlastných zdrojov energie v kraji
- Priorita II. Ľudské zdroje
 - Strateg. cieľ Dlhodobo vyvážený rast vzdelanostnej úrovne sprevádzaný zvyšovaním celkovej zamestnanosti s osobitným zreteľom na ohrozené skupiny obyvateľov. Zvyšovanie kvality a dostupnosti poskytovaných sociálnych a zdravotných služieb. Budovanie efektívnych systémov pre regionálnu a miestnu samosprávu. Rozvoj spolupráce na regionálnej, nadregionálnej, resp. medzinárodnej úrovni prostredníctvom podpory formovania partnerstiev.

- Špec. cieľ 1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a rozvoj systému celoživotného vzdelávania
 - Opatrenie 1.1 Harmonizácia vzdelávania v kraji v súlade s požiadavkami trhu práce
 - Opatrenie 1.2 Podpora rozvoja a dostupnosti celoživotného vzdelávania v rámci kraja
- Špec. cieľ 2 Sociálny rozvoj
 - Opatrenie 2.1 Zaistenie dostupnosti a variability sociálnych služieb, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb
 - Opatrenie 2.2 Zaistenie dostupnosti a variability zdravotnej starostlivosti, deinštitucionalizácia a humanizácia
 - Opatrenie 2.3 Podpora kultúrneho, športového a spolkového života v regióne
 - Opatrenie 2.4 Zníženie výskytu sociálno-patologických javov
- Špec. cieľ 3 Zvyšovanie kvality služieb verejnej správy
 - Opatrenie 3.1 Zavedenie new public managementu na regionálnej úrovni
 - Opatrenie 3.2 Spoločný rozvoj medzinárodných a cezhraničných sietí, partnerstiev
 - Opatrenie 3.3 Podpora rozvoja partnerstiev, programového a projektového plánovania a riadiacich kapacít
- Priorita III. Pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka
 - Strateg. cieľ Konkurencieschopný agropotravinársky sektor budovaný na synergii rôznych typov a foriem poľnohospodárskych a potravinárskych podnikov, vytvárajúci inovatívne prostredie na vidieku, prispievajúci k tvorbe pracovných príležitostí a k zodpovedajúcej kvalite života vidieckeho obyvateľstva.
 - Špec. cieľ 1 Rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva
 - Opatrenie 1.1 Podpora aktivít poľnohospodárskych podnikov zameraných na diverzifikovanie výroby poľnohospodárskeho a nepoľnohospodárskeho charakteru
 - Opatrenie 1.2 Podpora vedy a výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
 - Opatrenie 1.3 Podpora vytvárania vhodného agroenvironmentálneho prostredia
 - Špec. cieľ 2 Podpora rozvoja sociálneho kapitálu v poľnohospodárstve a na vidieku
 - Opatrenie 2.1 Podpora rozvoja územných partnerstiev medzi podnikateľmi na vidieku a územnými samosprávami
 - Opatrenie 2.2 Podpora sieťovania kľúčových aktérov a budovania povedomia o miestnych a regionálnych produktoch
 - Opatrenie 2.3 Podpora tradičnej spolkovéj a záujmovej činnosti
 - Špec. cieľ 3 Regenerácia vidieckych sídiel
 - Opatrenie 3.1 Podpora regenerácie vidieckych sídiel a urbanizmu vidieka
 - Opatrenie 3.2 Podpora tradičnej spolkovéj a záujmovej činnosti

- Opatrenie 3.3 Podpora zabezpečenia kvalitných a dostupných služieb na vidieku
- Priorita IV. Infraštruktúra
 - Strateg. cieľ Modernizácia a zvýšenie bezpečnosti dopravnej infraštruktúry v prostredí transeurópskeho dopravného systému. Zlepšenie dostupnosti a zvýšenie atraktivity miest a obcí Nitrianskeho kraja a dobudovanie energetickej a informačnej infraštruktúry kraja. Budovaním modernej sociálnej infraštruktúry vytváranie podmienok pre zvyšovanie kvality života občanov.
 - Špec. cieľ 1 Skvalitnenie regionálnej dopravnej infraštruktúry a jej napojenie na nadregionálne siete
 - Opatrenie 1.1 Budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. tr. vrátane výstavby obchvatov miest a obcí
 - Opatrenie 1.2 Modernizácia a rekonštrukcia ciest II. a III. tr. a napojenie na nadradenú dopravnú infraštruktúru
 - Opatrenie 1.3 Modernizácia železničnej siete regionálneho a medzinárodného významu
 - Opatrenie 1.4 Vytvorenie podmienok pre využitie vodných ciest regionálneho a medzinárodného významu
 - Opatrenie 1.5. Vytvorenie podmienok zníženie environmentálnych dôsledkov výstavby a prevádzky dopravnej infraštruktúry
 - Špec. cieľ 2 Zlepšenie dostupnosti a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT)
 - Opatrenie 2.1 Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry
 - Špec. cieľ 3 Skvalitnenie sociálnej infraštruktúry
 - Opatrenie 3.1 Podpora modernizácie zariadení sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti
 - Opatrenie 3.2 Modernizácia školských a kultúrnych zariadení
- Priorita V. Životné prostredie
 - Strateg. cieľ Udržateľný rozvoj územia zabezpečený znižovaním rizika vzniku resp. zmierňovaním negatívnych dopadov vplývajúcich na kvalitu zložiek životného prostredia, prostredníctvom budovania a rozvoja zariadení environmentálnej infraštruktúry a zvyšovaním environmentálneho povedomia obyvateľov kraja..
 - Špec. cieľ 1 Zvýšenie environmentálnej rovnováhy v krajine a ochrana pred živelnými pohromami
 - Opatrenie 1.1 Zabezpečenie ochrany územia pred povodňami realizáciou preventívnych opatrení
 - Opatrenie 1.2 Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny
 - Špec. cieľ 2 Znižovanie znečistenia vôd a zlepšenie kvality života obyvateľov kraja dobudovaním a skvalitnením infraštruktúry vodného hospodárstva v zmysle právnych predpisov EÚ a SR
 - Opatrenie 2.1 Zabezpečenie odvádzania a čistenia odpadových vôd

- Opatrenie 2.2 Zabezpečenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou
- Špec. cieľ 3 Znižovanie produkcie odpadov a zavádzanie efektívnych systémov nakladania s odpadmi
 - Opatrenie 3.1 Zefektívnenie systému nakladania s odpadom
- Špec. cieľ 4 Zlepšenie kvality ovzdušia
 - Opatrenie 4.1 Znižovanie emisií tuhých znečisťujúcich látok a skleníkových plynov
- Špec. cieľ 5 Zlepšenie environmentálneho správania sa obyvateľstva kraja
 - Opatrenie 5.1 Podpora environmentálnej osvedy a výchovy prostredníctvom podpory vzdelávacích aktivít a podujatí